

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Michaela Trnková

Vývoj a struktura kriminality v ČR

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce : doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 4. 9. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 108 800 znaků včetně mezer.

Michaela Trnková

V Praze dne

Obsah

Úvod.....	5
1 Základní pojmy.....	7
1.1 Definice kriminality a kriminologie	7
1.2 Rozsah, intenzita, struktura a dynamika kriminality.....	7
1.3 Kriminalita registrovaná a latentní.....	9
1.4 Zdroje informací o kriminalitě.....	11
2 Struktura kriminality v ČR v roce 2018	14
2.1 Struktura násilné kriminality	20
2.2 Struktura mravnostní kriminality	24
2.3 Struktura majetkové kriminality	28
2.4 Struktura hospodářské kriminality.....	34
2.5 Struktura ostatní a zbývající kriminality.....	39
2.5.1 Struktura ostatní kriminality	39
2.5.2 Struktura zbývající kriminality	42
3 Vývoj kriminality v ČR v letech 2009 - 2018.....	45
3.1 Vývoj násilné kriminality	49
3.2 Vývoj mravnostní kriminality	51
3.3 Vývoj majetkové kriminality.....	53
3.4 Vývoj hospodářské kriminality	57
3.5 Vývoj ostatní a zbývající kriminality	60
3.5.1 Vývoj ostatní kriminality	60
3.5.2 Vývoj zbývající kriminality.....	62
Závěr	65

Použitá literatura	67
Abstrakt.....	70
Abstract.....	72

Úvod

Toto téma jsem si vybrala, protože zkoumá problematiku výskytu kriminality ve společnosti. Je to téma stále aktuální a zajímavé, protože ke kriminálnímu jednání docházelo od nepaměti a nedá se předpokládat, že by se to v budoucnu změnilo. Kriminalita se vyskytovala ve všech lidských kulturách, nezávisle na čase či místě jejich existence. Rozdíl činí pouze určení, co je v dané společnosti chápáno jako trestný čin. Dle přirozeného práva jím jsou skutky trestné napříč celým světem, u kterých každý chápe, že jsou špatné. Typickými příklady jsou vražda, ublížení na zdraví či krádež. Druhou skupinou jsou činy trestné dle platného práva. Tyto skutky jsou určeny zákonem a jsou v různých společnostech různé. Pojetí toho, co je trestné, se mění i během času v rámci jedné společnosti či státu. Názornou ukázkou může být trestný čin příživnictví, který byl zaveden v Československu během komunistického režimu a který byl po jeho pádu zase zrušen.

Vzhledem k tomu, že kriminalita je jevem nežádoucím, je snahou každé lidské společnosti s ní bojovat a snažit se ji co nejvíce snížit. Aby se to mohlo povést, je potřeba mít pokud možno co nejpřesnější informace. Díky nim je pak možné určit, jaké jednání by se mělo více či méně regulovat či kam zaměřit aktuální pozornost policejních orgánů. Cílem této práce je tedy zjistit, jaké jsou aktuální vlastnosti vyskytující se trestné činnosti a také jaký byl její vývoj v poslední době. Práce je tedy zaměřena na zjištění současného stavu kriminality a zkoumá, které její druhy, v jaké míře a struktuře jsou aktuálně ve společnosti zastoupeny.

Tato práce je rozdělena do několika částí. První z nich dává informace o obecných pojmech jako je kriminalita a kriminologie. Dále vysvětluje rozdíl mezi registrovanou kriminalitou a kriminalitou skutečnou, včetně latentní. Také se zabývá možnými zdroji informací o kriminalitě, tedy hlavně statistikami. Druhá část práce je věnována stavu kriminality v České Republice za rok 2018 a jejímu strukturnímu rozdělení. Třetí část se zabývá vývojem kriminality v ČR v letech 2009 až 2018. Cílem je zde nejenom zmapování průběžného vývoje kriminality; v neposlední řadě jsou zde zmíněny i některé vybrané specifické hodnoty, u kterých bude provedeno i jejich stručné

zhodnocení či zdůvodnění. Čtvrtá kapitola obsahuje mezinárodní srovnání kriminality. Závěrečná kapitola shrnuje poznatky získané ve všech předchozích částech práce.

1 Základní pojmy

1.1 Definice kriminality a kriminologie

Pro účely této práce je potřeba nejdříve definovat základní pojmy, se kterými se bude dále pracovat. Nejdůležitější z nich, na kterém je celá práce postavena, je pojem kriminality. Tu je možné definovat jako sociálně patologický jev.¹ Obecně se vyskytují dvě různá pojetí tohoto jevu. Jsou jimi pojetí legální a sociologické. Z pohledu legálního je kriminalitou to, co za kriminalitu prohlásí zákonodárce. Jedná se tedy o výčet skutků, které se nacházejí ve zvláštní části trestního zákoníku. Pojetí sociologické pak za kriminalitu prohlašuje i sociálně patologické jevy, které s souvisí s trestnou činností, ale samy o sobě nemusí být trestním právem regulovány.² Těmito jevy jsou například alkoholismus, konzumace drog či prostituce. Tato práce bude nadále vycházet z legálního pojetí kriminality.

Naukou o kriminalitě se zabývá kriminologie. Tu lze definovat jako společenskovední disciplínu, zabývající se jak jednotlivci, tak společnostmi jako celkem i sociálními skupinami, které ji tvoří.³ Jedná se o vědu empirickou, která se snaží o přímé poznání jevů a skutečností s kriminalitou spojených. Kriminologie není věda fungující sama o sobě, ale jako většina dalších oborů má vztahy i s jinými vědními disciplínami. Nejvíce se zde projevuje vliv trestněprávní nauky a kriminalistiky, dále využívá poznatky sociologie, psychologie či psychiatrie.⁴

1.2 Rozsah, intenzita, struktura a dynamika kriminality

Abychom mohli popisovat kriminalitu, musíme znát základní pojmy, které definují její vlastnosti. Prvním z nich je rozsah kriminality. Ten určuje, jaké množství trestných činů bylo spácháno na daném území za určité období.⁵ Do rozsahu jsou

¹ ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011, s. 80. ISBN 978-80-7380-312-4

² VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1. ISBN 978-80-7400-429-2.

³ Tamtéž.

⁴ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 8. ISBN 978-80-7400-429-2.

⁵ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. A kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 30. ISBN 978-80-7478-614-3

řazeny i činy jinak trestné, tedy skutky, jichž se dopustila osoba, která není za své jednání právně odpovědná. Vyjádření rozsahu bývá uváděno v absolutních číslech.

Vzhledem k tomu, že rozsah kriminality neodráží demografické vlivy, jako je například různá zalidněnost jednotlivých porovnávaných území, byl zaveden pojem intenzity kriminality. Ten nás informuje o četnosti spáchání daného trestného činu v přepočtu na obyvatele dotčeného území. Obvykle se jedná o intenzitu kriminality na 100 000 či 10 000 obyvatel. Vyjádření intenzity kriminality je prováděno pomocí indexu kriminality. Ten se vypočítá jako (počet trestných činů / počet obyvatel vymezeného území) x 100 000.⁶ Index kriminality může být hrubý nebo čistý. Hrubý index zahrnuje všechny obyvatele zkoumaného území, čistý index počítá pouze s obyvateli, kteří jsou trestně odpovědní. Mimo indexu kriminality je možné na stejném principu počítat i index stíhaných osob, index osob obžalovaných, index odsouzených či index osob ve výkonu trestu odnětí svobody. Kde se v této práci využívá index kriminality, jedná se o vždy o hrubý index s přepočtem na 100 000 obyvatel.

V souvislosti s rozsahem kriminality je důležité zmínit i její objasňenost. Ta nám v procentním vyjádření říká, jaká byla úspěšnost při objasňování jednotlivých trestných činů. Platí zde, že objasněným je takový trestný čin, u kterého byl nalezen jeho pachatel, nezávisle na faktu, zda následně dojde k jeho trestnímu stíhání. Obecně platí, že větší míra objasňenosti je zásadně lepší. Objasňenost trestných činů (dále TČ) může záviset na různých faktorech, jako je množství policistů či trestní politika státu. Ta může způsobit obecné změny v množství objasněných TČ, ale i přesun mezi jednotlivými druhy kriminality či skutky dle toho, na co je aktuálně ve společnosti soustředěna pozornost.

Dalším důležitým pojmem je struktura kriminality. Se zřetelem k tomu, že kriminalita je pojem velmi různorodý, umožňuje nám struktura sledovat, jaké bylo rozložení kriminality dle různých hledisek.⁷ Možné pohledy na strukturu zahrnují primárně rozdělení do skupin příbuzných trestných činů, kde kritériem příbuznosti jsou hlavy trestního zákoníku či skupiny trestné činnosti dle policejních statistik. Je nutné

⁶ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 132. ISBN 978-80-7400-429-2.

⁷ Tamtéž.

podotknout, že se nejedná o zcela shodné rozdělení. Tato práce pracuje převážně s policejními statistikami, jakožto se zdrojem dat nejvíce se blížícím realitě.

Dalším dělení struktury je z pohledu pachatele daného činu. Toto kritérium může dělit skutky podle pohlaví na spáchané muži či ženami, podle věku na kriminalitu mládeže a rozložení trestné činnosti mezi dospělými, či zda je o cizince, případně o osobu již dříve trestanou. Třetím významným kritériem pro sledování struktury kriminality je její geografické rozložení.

Poslední zde uváděnou charakteristikou kriminality je její dynamika. Ta určuje změnu v rozsahu a struktuře kriminality v průběhu času.⁸ Změny struktury kriminality se mohou projevit jiným rozložením páchané trestné činnosti mezi jednotlivé druhy kriminality či třeba změnami rozložení geografického.

1.3 Kriminalita registrovaná a latentní

Pro zkoumání vývoje a struktury kriminality jsou využívána data, která jsou evidována v jednotlivých statistikách a evidenčních listech. Tyto zdroje ale neobsahují informace o veškeré kriminalitě, ale pouze o její části. Ta je nazývána registrovanou kriminalitou. Kriminalita registrovaná je ale pouze částí kriminality skutečné. Vedle trestných činů, o kterých se dozvěděly policejní orgány, existuje ještě velká část skutků, která nikým evidována není. Tato část se nazývá kriminalitou latentní.

Policejní orgány získávají informace o trestné činnosti v naprosté většině případů ohlášením od občanů. Pokud policie nezjistí existenci trestného činu vlastními silami, což se stává v menšině případů, mohou jí při jejich nenahlášení občany zůstat utajeny. Možných důvodů, proč nedojde k nahlášení trestného činu občanem, je více:⁹

- Oběť nemá důvěru v policii,,
- oběť má strach z pachatele,
- stud oběti, považuje věc za příliš osobní,
- obavy z nešetrného postupu policie,

⁸ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 133. ISBN 978-80-7400-429-2.

⁹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 138. ISBN 978-80-7400-429-2.

- oběť nepovažuje skutek za velký zásah do svých práv, případně ani nepředpokládá úspěšnost policie při hledání pachatele,
- čin neměl přímou oběť, například trestné činy proti životnímu prostředí,
- snahou zúčastněných strany je trestný čin utajit, typickým příkladem je úplatkářství,
- oběť neví, že se stala obětí trestného činu.

Zvláštním případem latentní kriminality je situace, kdy trestný čin policii nahlášen byl, ale ta ho neregistrovala – tato latence se nazývá umělá a je podskupinou latentní kriminality. Někdy je také nazývána černými čísly kriminality.

Míra latence se liší mezi jednotlivými trestnými činy, a to v závislosti na více faktorech. Vyšší latence je u činů méně závažných. Závažné trestné činy nahlásíme vždy, ale u méně závažného skutku se občan nemusí chtít zatěžovat hlášením činu policii, obzvláště v případě, kdy není velká pravděpodobnost, že by byl pachatel nalezen. Obecně platí, že čím vyšší neobjasněnost daného trestného činu je, tím nižší je vůle lidí čin hlásit a latence se zvyšuje. Dále je vyšší latence u trestných činů, které nemají přímou oběť, není zde totiž nikdo, kdo by je hlásil.

Vztah mezi kriminalitou registrovanou a latentní je nejistý a existují na něj tři názory.¹⁰ Dle prvního je poměr mezi oběma skupinami daný a když klesá registrovaná kriminalita, snižuje se kriminalita latentní. Druhý názor říká, že skutečná kriminalita je stále stejná, ale mění se její rozložení mezi registrovanou a latentní, tedy pouze se přesunuje mezi jednotlivými skupinami. Například snížení důvěry v policii způsobí zvýšené množství nenahlášených kriminálních činů; i naopak je možné že zvýšení registrované kriminality není způsobeno větším počtem spáchaných činů, ale pouze větší ochotou lidí dané činy hlásit. Třetí možnost je, že vztah mezi kriminalitou registrovanou a latentní neexistuje a obě skupiny se hýbou nezávisle na sobě.

Míru latentní kriminality sice nelze přesně určit, ale snaha o zjištění skutečné kriminality existuje. Ke zjišťování míry latence se používá několik způsobů.¹¹ První

¹⁰ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. A kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 35. ISBN 978-80-7478-614-3

¹¹ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. A kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 33. ISBN 978-80-7478-614-3

možností je viktimizační výzkum, kdy se jedná o zjišťování počtu trestných činů šetřením mezi oběťmi. Tento způsob není použitelný pro všechny druhy trestných činů, ale pouze pro skutky, které mají přímou oběť. Druhou možností je selfreport, kde se šetření provádí anonymně mezi pachateli. Třetím způsobem je výzkum informátorů, který je založen na dotazníkovém šetření osob. Dalšími možnými způsoby jsou expertní výzkum, experiment, či zúčastněné pozorování.

1.4 Zdroje informací o kriminalitě

Abychom mohli vyvozovat závěry ohledně kriminality, potřebujeme zdroj informací o její velikosti a struktuře. Tyto prameny mohou být oficiálního i neoficiálního původu. Hlavním zdrojem informací, ze kterého bude vycházet i tato práce, je policejní statistika, které je zpracovávána Ministerstvem vnitra, resp. Policejním prezidiem ČR¹². Na rozdíl od dalších pramenů nabízí policejní statistika nejspolehlivější informace. To je způsobeno tím, že je časově nejbližše době spáchání trestného činu a zároveň se u ní neprojevuje proces filtrace, ke kterému dochází v průběhu trestního řízení.¹³ Tento proces se projevuje tím, že každá návazná část trestního řízení statisticky vykazuje méně pachatelů a spáchaných skutků. To je způsobeno primárně tím, že je objasněno menší množství skutků, než je evidováno. K další redukci pak dochází v případě, že u soudu nedojde k prokázání viny dotyčného pachatele, pachatel není odsouzen či dostal trest jiný než nepodmíněné odnětí svobody.

Policejní statistiky jsou každý měsíc zveřejňovány na internetu. Na rozdíl od statistik Ministerstva spravedlnosti zde nejsou trestné činy děleny dle hlav trestního zákoníku, ale dochází zde k rozdělení dle takticko-statistické klasifikace. Tato klasifikace seskupuje činy do několika skupin. Hlavní zastoupení má kriminalita obecná, která je dále dělena do čtyř podskupin, a to na kriminalitu násilnou, kriminalitu mravnostní, kriminalitu majetkovou a kriminalitu ostatní. Na stejné úrovni s kriminalitou obecnou

¹² GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. A kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 36. ISBN 978-80-7478-614-3

¹³ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 140. ISBN 978-80-7400-429-2.

je pak kriminalita hospodářská, vojenské a protiústavní činy a kriminalita zbývající. Toto dělení umožňuje u některých činů lepší informace o jejich skutečné podstatě, kdy například trestný čin krádeže je dále rozdělen na krádež vloupáním a krádež prostou, a i tyto jsou dále specifikovány. Mimo toho zajišťuje jistou kontinuitu informací ve statistice obsažených i přes legislativní změny, což se výrazně projevilo v roce 2010, kdy začal platit nový Trestní zákoník.

Významným zdrojem informací bývala vedle statistik policie po dlouhou dobu Statistická ročenka kriminality, kterou vydávalo Ministerstvo vnitra. Poslední tato ročenka byla vydána za rok 2016, pak byla činnost Ministerstva vnitra v tomto směru ukončena. Ministerstvo vnitra nadále vydává alespoň každoroční Zprávu o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR. Tato zpráva je i schvalována vládou.

Statistiky soudů a státních zastupitelství, které jsou zpracovávány Ministerstvem spravedlnosti, jsou zaměřeny na sledování počtu stíhaných, obžalovaných a odsouzených osob, ale i osob, proti nimž trestí stíhání není přípustné.¹⁴ Tyto statistiky již zdaleka nezahrnují všechny registrované trestné činy, ale pouze ty, které se dostaly do dalších fází trestního řízení. V souvislosti s tím nejsou časově aktuální, protože může nějakou dobu trvat, než se daný skutek dostane z fáze vyšetřovací dále. Ve výsledku může být čin spáchaný v jednom roce je následně započítán za rok jiný.

Vedle výše zmíněných významných zdrojů informací je možné čerpat data i ze statistik jiných institucí. Tyto statistiky se zpravidla vztahují k činnosti dané instituce. Informace související s výkonem nepodmíněného trestu odnětí svobody a vazby vykazuje Vězeňská služba ČR. Ministerstvo práce a sociálních věcí nám dává informace o sociálně-právní ochraně dětí. Dále statistická data vykazují Probační a mediační služba, Ministerstvo zdravotnictví (ochranné léčení). Významným zdrojem dat je pak Český statistický úřad, kde je možné pro účely statistik získat například data o počtech

¹⁴ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 143. ISBN 978-80-7400-429-2.

obyvatel.¹⁵ Problémem různých zdrojů dat je fakt, že jednotlivé statistiky nemají stejnou systematiku a terminologii, tedy není možné informace přímo porovnávat.

Je nutné poznamenat, že informace ze statistik mohou mít omezenou vypovídací hodnotu. To je zapříčiněno různými faktory. Nejvýznamnější je již dříve zmíněný fakt, že obsahují informace pouze o registrované kriminalitě a nezahrnují kriminalitu latentní. Velmi výrazné jsou také demografické vlivy, kdy dochází ke změně v počtech obyvatel, případně například baby boom má na svědomí více zastoupený ročník, který se může projevit náhlým zvýšením kriminality. Legislativní změny, kdy dochází ke kriminalizaci a dekriminalizaci činů či ke změně jejich přísnosti, mají na svědomí změny struktury kriminality či četnosti zastoupení jednotlivých trestných činů. Pokud dojde k Amnestijnímu rozhodnutí prezidenta republiky, může dojít k náhlému nárůstu kriminality způsobené amnestovanými osobami. Velký význam má i změna trestní politiky státu, kdy se dle aktuálních trendů či politického zastoupení mění to, kam je zaměřena pozornost policie, případně preventivních a nápravných programů. Dále pak zkresluje statistické informace umělá latence, časová prodleva mezi spácháním skutku a dobou jeho statistického zaznamenání či zkreslení při zadávání dat.

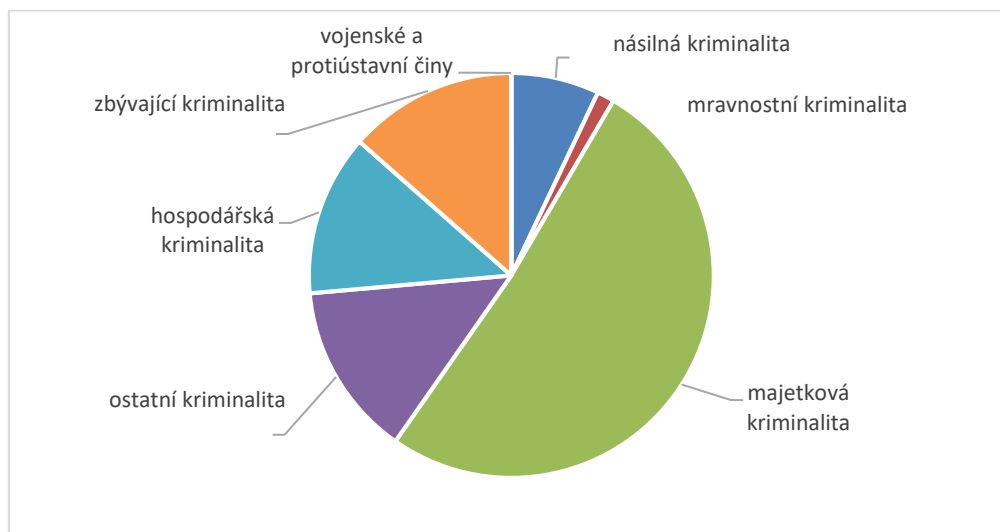
¹⁵ VÁLKOVÁ, H., KUČTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 143. ISBN 978-80-7400-429-2.

2 Struktura kriminality v ČR v roce 2018

V roce 2018 bylo v České republice registrováno celkem 192 495 trestných činů. V roce předchozím to bylo 202 303 evidovaných činů. Došlo tedy k poklesu o téměř 10 000 skutků. V procentním vyjádření došlo ke snížení kriminality o 4,9 %. Počet registrovaných trestných činů potvrzuje klesající tendence kriminality, kdy od roku 2013 dochází k jejímu setrvalému snižování. Objasněnost v roce 2018 činila 48,2 %. O rok dříve bylo objasněno 46,9 % evidovaných trestných činů. Došlo tedy ke zvýšení počtu vyřešených případů, a to o 1,3 %. I zde dochází k pozitivní situaci, kdy již osmým rokem procentuální míra objasněnosti trestných činů stoupá. Opačný trend bohužel vykazuje objasněnost z pohledu absolutního počtu objasněných skutků, kdy byl nalezen pachatel u 92 795 trestných činů, což ale znamená pokles o 2095 objasněných skutků oproti roku 2017. Oproti roku 2013, kdy bylo objasněno 129 182 činů, tedy nejvíce za posledních deset let, zde došlo k poklesu o více než 36 000 vyřešených případů, což je snížení o téměř 30 %.

Více jak polovinu všech evidovaných činů tvoří majetková kriminalita, konkrétně činila 51,3 % evidovaných skutků. Za účelem obohacení bylo spácháno téměř 100 000 trestných činů. V početnosti spáchaných skutků je následována kriminalitou ostatní (13,9 %), kriminalitou zbývající (13,5 %) a hospodářskou kriminalitou (12,9 %). Naopak kriminalita mravnostní se v poměru k celku téměř nevyskytuje, za rok 2018 reprezentuje pouze 1,4 % registrovaných skutků.

Graf č. 1 Struktura registrované kriminality v roce 2018

Druh kriminality	Počet evidovaných skutků	Podíl na celku
Násilná kriminalita	13553	7,0 %
Mravnostní kriminalita	2655	1,4 %
Majetková kriminalita	98670	51,3 %
Ostatní kriminalita	26703	13,9 %
Hospodářská kriminalita	24837	12,9 %
Zbývajcí kriminalita	25974	13,5 %
Vojenské a protiústavní činy	13	0,0 %

Pramen: Policejní statistika za rok 2018

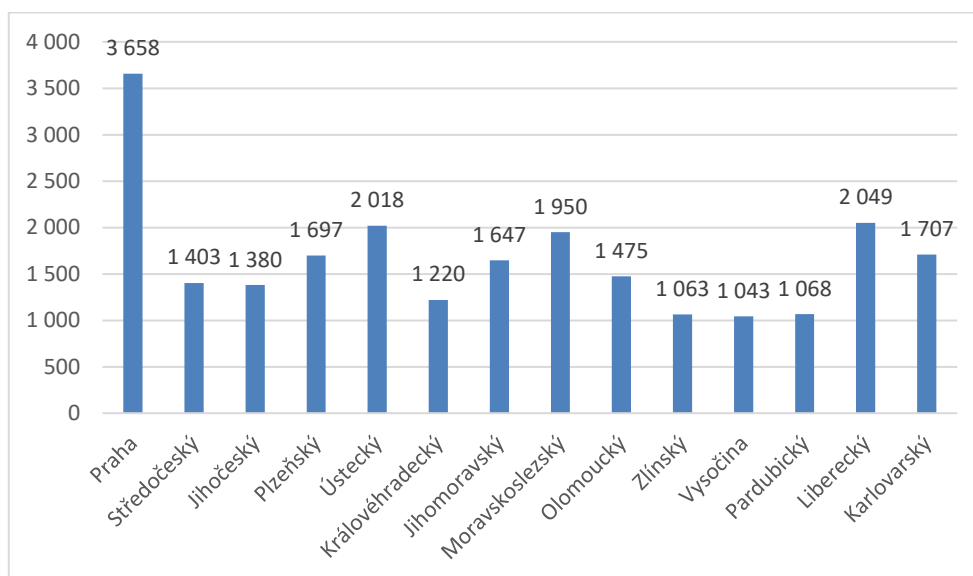
Z geografického hlediska bylo nejvíce činů registrováno v Praze. S počtem 47 601 evidovaných skutků to znamená téměř 25 % veškeré kriminality. Vysoká kriminalita v Praze je běžným jevem, který se stále opakuje. Je to způsobeno jednak velkým množstvím obyvatel na malém území, jednak také značnou anonymitou, která zde panuje. Také se zde vyskytuje značně vyšší množství cizinců než v ostatních krajích.¹⁶ Díky těmto důvodům zde dochází k páchání velkého množství skutků, patřících do

¹⁶ Český statistický úřad. *Cizinci v ČR podle regionu soudržnosti, kraje a okresu v letech 1996 - 2018 (stav k 31. 12.)*. Český statistický úřad[online]. [cit. 2019-08-24] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu

majetkové kriminality. Ta zde tvoří dvě třetiny skutků (31 946). Druhým krajem s největším nápadem trestné činnosti je kraj Moravskoslezský, kde bylo spácháno 23 465 registrovaných činů. Naopak nejnižší kriminalita na území České republiky byla v roce 2018 v kraji Karlovarském (5 034 skutků) a na Vysočině (5 312 skutků). Toto porovnání krajů ale nezahrnuje rozdíly v počtu obyvatel. Pro porovnání kriminality v závislosti na lidnatosti jednotlivých krajů použijeme index kriminality na 100 000 obyvatel.¹⁷ Z tohoto pohledu je stále na prvním místě Praha, kde je index kriminality 3 658. Následována je krajem Libereckým, kde je index kriminality o 44 % nižší – oproti Praze pouze 2 049 registrovaných skutků na 100 000 obyvatel. Těsně následuje kraj Ústecký, kde je index kriminality 2 018. Moravskoslezský kraj, který je v absolutním počtu zaznamenaných činů na druhém místě, je po přepočtení na obyvatele až čtvrtý (index 1 950). Naopak v Karlovarském kraji je sice nejnižší absolutní počet registrovaných skutků, ale index kriminality 1 707 ho řadí na páté místo. Nejnižší intenzita kriminality po přepočtení na obyvatele zůstává na Vysočině, kde je registrováno 1 043 skutků na 100 000 obyvatel. Nízké kriminalitě zde pravděpodobně napomáhá malá hustota zalidnění a bližší vztahy mezi obyvateli v menších obcích. Druhá nejmenší pravděpodobnost spáchání trestného činu je ve Zlínském kraji (index 1 063) a následně v kraji Pardubickém (index 1 068).

¹⁷ Pro výpočet indexů kriminality v celé práci byly použity údaje ČSÚ o počtu obyvatel k 31.12.2018, dostupné z https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni_casove_rady a policejní statistiky kriminality za rok 2018 dostupné z <https://www.policie.cz/soubor/2018-12-prosinec-sest-01a-xlsx.aspx>

Graf č. 2 Intenzita kriminality v krajích v roce 2018

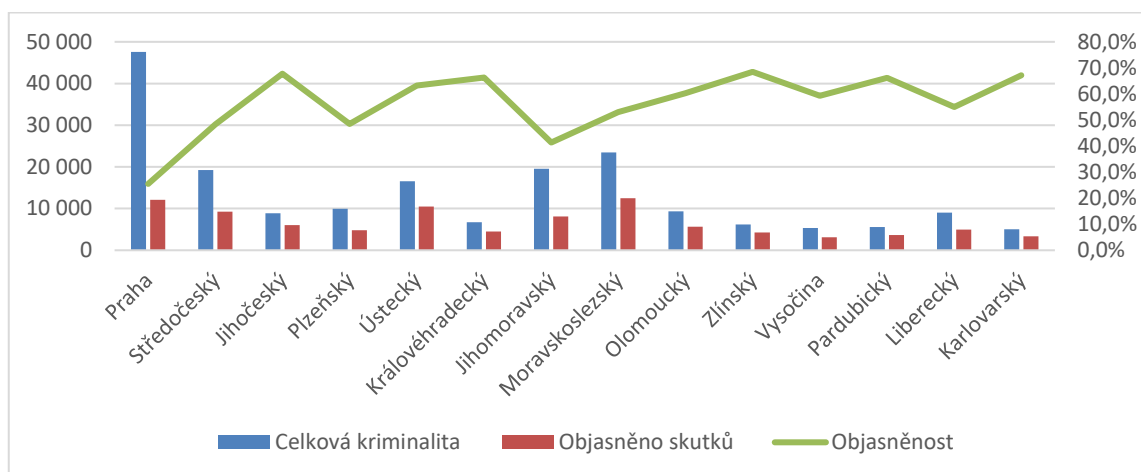

Pramen: Policejní statistika za rok 2018 a Český statistický úřad

Míra objasněnosti v jednotlivých krajích se výrazně liší. Nejvíce vyřešených případů v poměru těm stále otevřeným dosahuje policie ve Zlínském kraji. Objasněno je zde více než dvě třetiny skutků, přesněji 68,5 % registrovaných činů. Velmi podobně na tom je i kraj Jihočeský, kde je vyřešeno 67,8 %. Naopak Nejméně pachatelů je nalezeno v Praze, kde je objasněnost pouze 25,5 %. Druhý je Jihomoravský kraj s objasněností 41,4 %, následují kraj Středočeský (48,4 %) a Plzeňský (48,5 %). Na smutný primát Prahy má pravděpodobně vliv více faktorů. Prvním z nich je vysoká hustota obyvatel na oproti jiným krajům malém území. V Praze aktuálně žije 1,3 mil. obyvatel, kde více než 15 % z nich tvoří cizinci.¹⁸ Dále také dochází ke každodennímu velkému pohybu lidí, kteří za prací dojíždí i přes celé město. Mnoho lidí se za výdělkem dopravuje i z oblasti Středočeského kraje, kdy se již tak vysoká hustota lidí opět navyšuje. Přidáme-li fakt, že zde na rozdíl od malých obcí panuje vysoká anonymita obyvatelstva, máme faktory, které značně ztěžují úspěšné řešení trestných činů.

¹⁸ Český statistický úřad. *Území, životní prostředí, obyvatelstvo, makroekonomické ukazatele* [online]. Český statistický úřad. [cit. 2019-08-20] Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11236/37543548/Dlouhodobý_vyvoj_PHA_cast1.xlsx/f8b87346-21e2-43b7-94c6-9a2312b36357?version=1.33

Graf č. 3 Míra a objasněnost kriminality v krajích

Kraj	Počet skutků evidovaných	Počet objasněných skutků	Objasněnost
Praha	47 601	12 129	25,5 %
Středočeský kraj	19 210	9 292	48,4 %
Jihočeský kraj	8 861	6 005	67,8 %
Plzeňský kraj	9 923	4 812	48,5 %
Ústecký kraj	16 560	10 466	63,2 %
Královéhradecký kraj	6 723	4 460	66,3 %
Jihomoravský kraj	19 562	8 101	41,4 %
Moravskoslezský kraj	23 465	12 456	53,1 %
Olomoucký kraj	9 332	5 631	60,3 %
Zlínský kraj	6 199	4 245	68,5 %
Vysočina	5 312	3 152	59,3 %
Pardubický kraj	5 558	3 675	66,1 %
Liberecký kraj	9 065	4 988	55,0 %
Karlovarský kraj	5 034	3 383	67,2 %

Pramen: Policejní statistika za rok 2018

Při pohledu na strukturu celkové kriminality dle věku pachatelů lze konstatovat, že mírně stoupla kriminalita spáchaná dětmi. Bohužel zde dochází k nárůstu u skutků spáchaných nezletilými osobami, kdy v roce 2018 jich bylo registrováno 1 122, což je

zvýšení o 60 objasněných činů. Oproti tomu u osob mladistvých kriminalita stagnuje, vzhledem k předchozímu roku ale došlo ke snížení o 2 činy na 2138 skutků.

Pozitivně je možné vidět skutečnost, že u osob opakovaně trestaných došlo ke snížení počtu evidovaných skutků. V roce 2018 bylo objasněno 41 096 trestných činů spáchaných recidivisty, což znamená snížení o 5,2 %, konkrétně o 2 246 trestných činů. Příčiny je možné vidět v dobré práci s vězni. Pravděpodobně se zde také projevuje dobrá ekonomická situace v České republice, kdy je zaznamenána rekordně nízká nezaměstnanost. Díky tomu je lepší možnost uplatnění a získání zaměstnání i pro trestané osoby. V důsledku pak tyto osoby mají stálý příjem, lepší zapojení do společnosti a sníženou potřebu páchat znovu trestnou činnost.

V poslední době je ve společnosti v souvislosti s migrační krizí častěji diskutována kriminalita páchaná cizinci. Za rok 2018 jsou občané cizích zemí evidováni jako pachatelé u 8,5 % veškeré kriminality, spáchali 7 932 trestných činů. Oproti roku minulému to je o 112 skutků méně, tedy došlo k mírnému snížení, i když v poměru k celkové kriminalitě se počet zvýšil o 0,1 %. Při pohledu na národnost cizinců, kteří byli v roce 2018 odsouzeni, zjistíme, že nejčastějším zahraničním původem pachatelů byla Slovenská republika, ze které bylo odsouzeno 1 622 osob. Následována je Ukrajinou (1 158 pachatelů), Rumunskem (419), Polskou republikou (342) a Vietnamskou socialistickou republikou (310).¹⁹ Meziročně se rozložení kriminality mezi národnostmi víceméně nezměnilo, větší rozdíly nastaly pouze u Moldavské republiky a Polské republiky, kde došlo k navýšení o 90, resp. 50 odsouzených.

Při zkoumání kriminality z finančního hlediska zjistíme, že trestná činnost působí nemalé majetkové škody. V roce 2018 to bylo 18 mld. Kč, kde proti předchozímu roku došlo ke snížení o 2,3 mld. Kč. Zdaleka největší škody způsobila hospodářská kriminalita, a to 10,6 mld. Kč. Velmi vysoké škody způsobuje i kriminalita majetková (4,7 mld. Kč) a dále kriminalita zbývající (1,4 mld. Kč) a ostatní (1,2 mld. Kč). Návratnost v podobě hodnot zajištěných na místě byla pouze 24,5 mil. Kč.

¹⁹ Ministerstvo spravedlnosti. *Přehled o odsouzených fyzických osobách podle státní příslušnosti*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti : 2019 [cit. 2019-06-16] Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?documentid=91673115-d9fa-44d0-a317-cec850872a52>

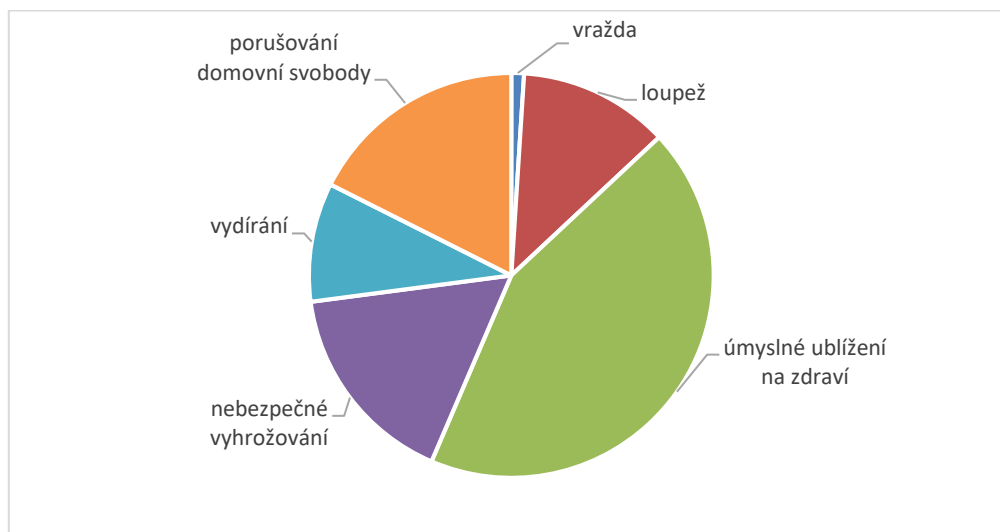
2.1 Struktura násilné kriminality

Násilná kriminalita je v policejních statistikách i v této práci řazena na první místo. Hlavním důvodem je její vysoká společenská nebezpečnost, která převyšuje ostatní skupiny trestných činů. Objektem trestného činu zde jsou základní lidské hodnoty, tedy život a zdraví. Pro účely statistiky jsou až druhořadé hmotné statky či jiné objekty útoku.

Do násilné kriminality jsou dle policejní statistiky řazeny trestné činy, které se nacházejí v první hlavě trestního zákoníku, ale i některé další, které jsou dle práva řazeny jinam. Typickým případem zde jsou loupež či porušování domovní svobody, které jsou v trestním zákoníku řazeny pod trestné činy proti svobodě, či nebezpečné vyhrožování, které je řazeno pod trestné činy narušující soužití lidí.

V roce 2018 tvořila násilná kriminalita 7 % veškerých evidovaných trestných činů. Celkem bylo v České republice registrováno 13 553 násilných skutků. Oproti předchozímu roku došlo k mírnému poklesu, bylo evidováno o 199 činů méně. Objasněnost tohoto druhu kriminality činila 70,1 %, konkrétně bylo vyřešeno 9 506 registrovaných činů. Bohužel to znamená, že policie našla pachatele u méně případů, než v roce předchozím, kdy pokles počtu objasněných případů převyšuje snížení nápadu násilné kriminality jako takové. Největší zastoupení z hlediska struktury mají úmyslné ublížení na zdraví (36,6 %), porušování domovní svobody (14,8 %), nebezpečné vyhrožování (13,9 %) a loupež (10,2 %).

Graf č. 4 Struktura registrované násilné kriminality v roce 2018

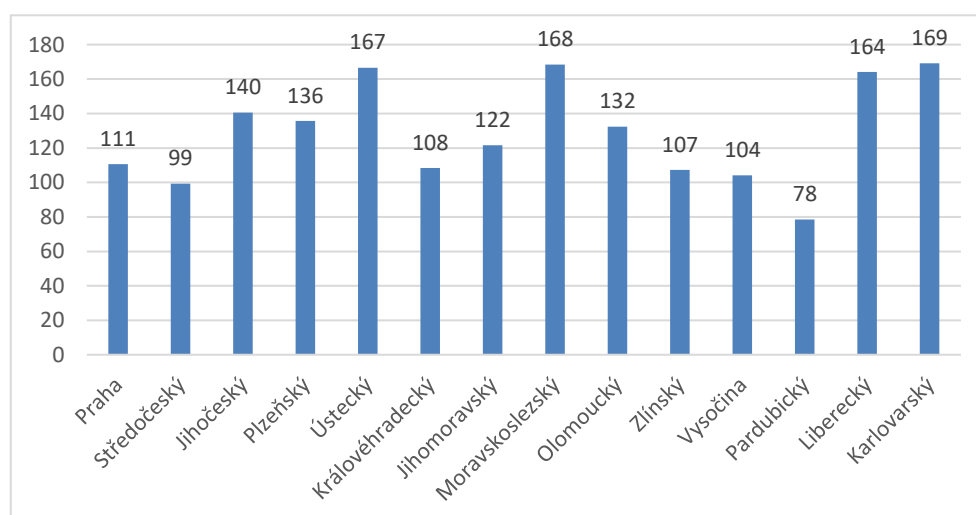
Trestný čin	Počet evidovaných skutků	Podíl na celku
Vražda	116	0,9 %
Loupež	1376	10,2 %
Úmyslné ublížení na zdraví	4967	36,6 %
Nebezpečné vyhrožování	1884	13,9 %
Vydírání	1087	8,2 %
Porušování domovní svobody	2012	14,8 %
Ostatní	2227	16,4 %

Pramen: Policejní statistika za rok 2018

Největší nápad násilné trestné činnosti byl evidován v Moravskoslezském kraji, kde bylo registrováno 2 027 skutků. To tvoří téměř 15 % všech násilných činů. Po zhruba 10 % si rozdělují i kraje Jihomoravský, Praha a Ústecký. Naopak v Pardubickém kraji se odehrávají pouhá 3 % násilných činů. Podobně nízký stav je i v kraji Karlovarském a na Vysočině. Pokud se ale podíváme na geografické rozložení z pohledu intenzity, zjistíme, že se stav významně změní. V Karlovarském kraji se odehrává 169 násilných skutků na 100 000 obyvatel, což je nejvíce v celé republice. Velmi podobná intenzita je i v Moravskoslezském, Ústeckém a Libereckém kraji. V Pardubickém kraji zůstává pravděpodobnost spáchání trestného činu nízká i po přepočtení na obyvatele.

Nízká intenzita násilné trestné činnosti je i ve Středočeském kraji. Objasněnost případů se v jednotlivých krajích velmi různí. Nejvyšší poměr vyřešených případů k stále otevřeným byl zaznamenán v Karlovarském kraji. Bylo zde objasněno 92 % evidovaných skutků, což je hodnota zdaleka nejvyšší. Najít pachatele se zde nepovedlo pouze u 40 násilných trestných činů. Zároveň je nutné upozornit na rovnoměrnost řešení případů, kdy v Karlovarském kraji u žádného z evidovaných trestných činů neklesla objasněnost pod 80 %. Nejmenší objasněnost byla naopak v Praze (55,5 %), což koresponduje s její obecně nízkou úspěšností v řešení případů. Nejčastěji se zde objevoval trestný čin úmyslné ublížení na zdraví, kde pražská policie vyřešila pouhých 50,5 % případů a dále porušování domovní svobody s objasněností 30 %.

Graf č. 5 Intenzita násilné kriminality v krajích v roce 2018

Pramen: Policejní statistika za rok 2018 a Český statistický úřad

Pokud se podíváme na pachatele násilných činů, zjistíme, že 40,2 % evidovaných skutků bylo spácháno opakovaně trestanými osobami. To je závažná informace ukazující na fakt, že nápravná funkce trestů zdaleka nedosahuje svého účelu.

Mladistvé a nezletilé osoby spáchaly v roce 2018 622 násilných činů. Oproti roku předchozímu to znamená nárůst o 8 %. Rozdíl nastal pouze u kriminality páchané mladistvými, u nezletilých hodnoty stagnují. Poněkud zvláštní je fakt, že z těchto skutků

byla více než pětina (22 %) registrována v Moravskoslezském kraji. Nejčastěji se mládež dopouštěla úmyslného ublížení na zdraví (237 skutků) a loupeže (173). Tyto činy se obvykle vyznačují velkou brutalitou.²⁰ Pokud vezmeme v potaz, že násilných bylo téměř 20 % z kriminálních činů páchaných dětmi, bylo by v budoucnu vhodné více se zaměřit na prevenci a práci s mládeží, např. formou podpory volnočasových aktivit.

Při pohledu na násilnou kriminalitu z finančního hlediska zjistíme, že byla způsobena škoda přes 100 mil. Kč. Vliv na to mají především trestný čin vydírání, kde se pachatelé obohatili o 67,5 mil. Kč, a loupež s 24,3 mil. Kč. Tyto trestné činy mají společný fakt, že ačkoliv jde o trestné činy spadající do násilné kriminality, pachatelé je uskutečňují právě za účelem zisku.

Nejvýznamnějším zástupcem násilných trestných činů je trestný čin vraždy. Je v něm útočeno na život člověka jakožto nejdůležitější hodnotu a následky nelze nijak napravit. Z tohoto důvodu je mu věnována zvláštní pozornost. Na násilné kriminalitě měl tento čin v roce 2018 podíl 0,9 %. Registrováno bylo celkem 116 skutků, což je proti roku 2017 pokles o 20,5 %. Z evidovaných činů se 104 podařilo policii objasnit. Nejvíce vražd se odehrálo v Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji (po 17, resp. 16 skutcích). Nejvyšší intenzita byla zaznamenána v Olomouckém kraji s indexem 1,74 vražd na 100 000 obyvatel. Naopak nejmenší intenzitou disponoval kraj Liberecký (0,45). Objasněnost v krajích se pohybovala mezi 60 – 100 %, nicméně vzhledem k nízkému počtu evidovaných skutků není vypovídající hodnota příliš velká a spíše záleží na konkrétních případech. Stejně tak i rozložení mezi kraji se od roku 2017 významně liší a nelze z něj vyvozovat závěry. Motivem vražd byly ve více než polovině případů osobní vztahy. Hlavním důvodem sporu byly finance, partnerské problémy či bylo vražděno v návaznosti na vydírání, nákup drog a prostituci.²¹ Významný vliv má také alkohol, který byl přítomen v 26 % případů. Častým pachatelem byly osoby již

²⁰ Ministerstvo vnitra. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2018*. [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, 2019, s. 14 [cit. 2019-08-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2018.aspx>

²¹ Ministerstvo vnitra. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2018*. [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, 2019, s. 23 [cit. 2019-08-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2018.aspx>

dříve trestané, které mají na svědomí celou třetinu evidovaných činů. 9 vražd spáchaly osoby cizí státní příslušnosti, 4 skutky osoby mladistvé a 1 skutek bohužel i osoba nezletilá.

2.2 Struktura mravnostní kriminality

Mravnostní kriminalita je další významnou součástí obecné kriminality. Jejím hlavním znakem je spojitost do ní řazených trestných činů s pohlavním pudem. Dělí se do dvou hlavních skupin:

- 1) Sexuální trestné činy – trestné činy sem řazené jsou založeny na ukájení sexuálních potřeb způsobem, který není pro společnost tolerovatelný.²² Patří sem zejména trestný čin znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, soulož mezi příbuznými, šíření pornografie či některé případy kvalifikované jako výtržnictví.
- 2) Trestní činy spojené s prostitucí – tato část mravnostní kriminality obsahuje trestné činy, které vznikají ve spojitosti s provozováním prostituce. Ta sama o sobě není v České republice považována za trestný čin a není nijak regulována. Trestní zákoník ale sankcionuje trestný čin prostituce ohrožující mravní vývoj dětí, kuplířství či obchodování s lidmi. Také sem jsou řazeny trestné činy ohrožení pohlavní nemocí a šíření nakažlivé lidské nemoci.

Významným znakem mravnostní kriminality je její vysoká latence. Ta je zde zapříčiněna z několika hlavních důvodů. Prvním z nich je stále ještě existující stigmatizace, kdy na oběť je ve společnosti pohlíženo, jako by byla činem sama vinna. Často se dotyčná osoba může dozvědět, že si o problém sama „říkala“, a to buď svým chováním, či vyzývavým oblečením. Skutečnost, že tomu tak často nebylo, a i kdyby se oběť chovala vyzývavě, nemá pachatel právo na útok, je ve společnosti bohužel stále ignorována. Další příčinou je fakt, že k mravnostním kriminalitě dochází často mezi osobami, které se znají. Zde pak nedojde k nahlášení, protože má oběť z pachatele strach. Také je možná psychická či existenční závislost oběti na pachateli. Třetí

²² GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. A kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 246. ISBN 978-80-7478-614-3

významnou příčinou latence, vyskytující se hlavně u znásilnění, je fakt, že k části činů dochází mezi stálými partnery. Oběť pak často vůbec netuší, že pohlavní akt, k němuž byla donucena bez svolení, naplňuje znaky trestného činu. Panuje zde předpoklad, že sexuální akt mezi partnery nemůže být znásilněním. Dalším možným důvodem nenahlášení skutků policii je prostý stud oběti.

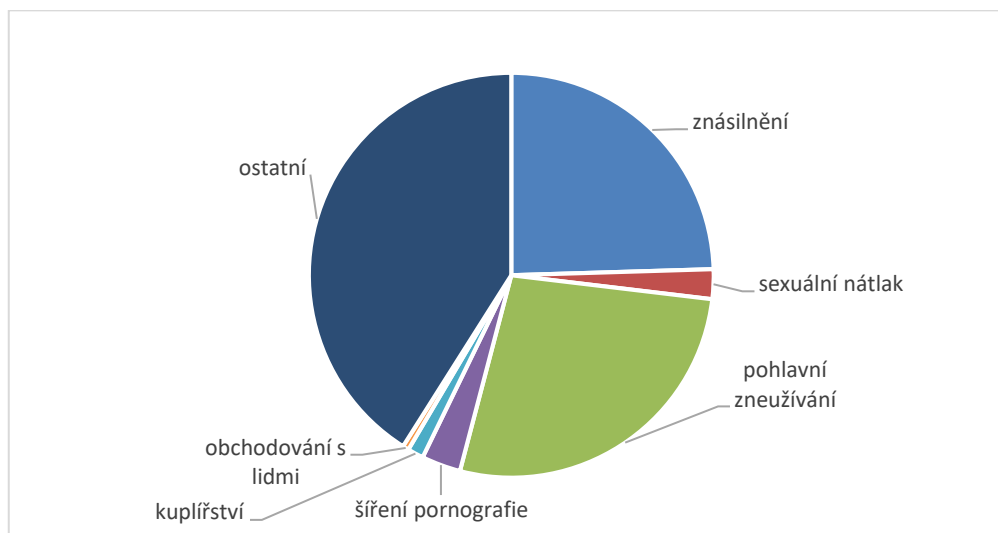
Opačným jevem, než je latence, který se u mravnostní kriminality projevuje, je skutečnost, že jsou hlášeny trestné činy, které se nikdy nestaly. Toto jednání je trendem poslední doby. K falešným udáním dochází hlavně mezi bývalými partnery. Důvodem bývá spor o děti či prostá snaha se partnerovi pomstít. Také se stává, že je ve sporu zneužito samotné dítě, které má druhého rodiče obvinít například z pohlavního zneužívání. Pro obviněného partnera pak bývá těžké prokázat, že se skutek nestal. Také tím zpravidla utrpí společenská pověst dotyčného. Nemalé následky toto chování zanechává také na psychice dítěte, které se stává součástí soudního sporu, kdy je nuceno svědčit proti vlastnímu rodiči.

V roce 2018 tvořila mravnostní kriminalita druhou nejnižší část celkové kriminality, zastoupena je 1,4 %. Méně početnou skupinou jsou pouze trestné činy vojenské a protiústavní. V České republice bylo registrováno 2 655 skutků řazených do mravnostní kriminality. Došlo zde k výraznému nárůstu počtu evidovaných činů. Oproti stavu v roce 2017 došlo ke zvýšení o 12,4 %, tedy o 292 skutků. Tato změna se nedá přičítat žádnému konkrétnímu trestnému činu, k navýšení došlo průřezově. Objasněnost činů 66,5 %, což je snížení o 1,5 %. K tomu došlo i přes to, že v absolutních číslech počet objasněných skutků stoupá. Poměrně vysoká objasněnost tohoto druhu kriminality je dána častými blízkými vztahy mezi osobami pachatele a oběti. Důsledkem je, že když už oběti skutek nahlásí, udají s velkou pravděpodobností rovnou i osobu pachatele.

Při pohledu na strukturu mravnostní kriminality vidíme, že největší zastoupení mají pohlavní zneužívání, znásilnění a činy v policejní statistice evidované jako ostatní pohlavní úchytky. Dle trestního zákoníku jsou tyto skutky kvalifikovány jako výtržnictví. Celkově je znásilnění z pohledu České republiky přikládán poměrně malý význam, oběti

získávají malou podporu a činy tohoto druhu kriminality bývají často zlehčovány a bagatelizovány.²³

Graf č. 6 Struktura registrované mravnostní kriminality v roce 2018

Trestný čin	Počet evidovaných skutků	Podíl na celku
Znásilnění	651	24,5 %
Sexuální nátlak	63	2,4 %
Pohlavní zneužívání	722	27,2 %
Šíření pornografie	83	3,1 %
Kuplířství	34	1,3 %
Obchodování s lidmi	13	0,5 %
Ostatní	1089	41,0 %

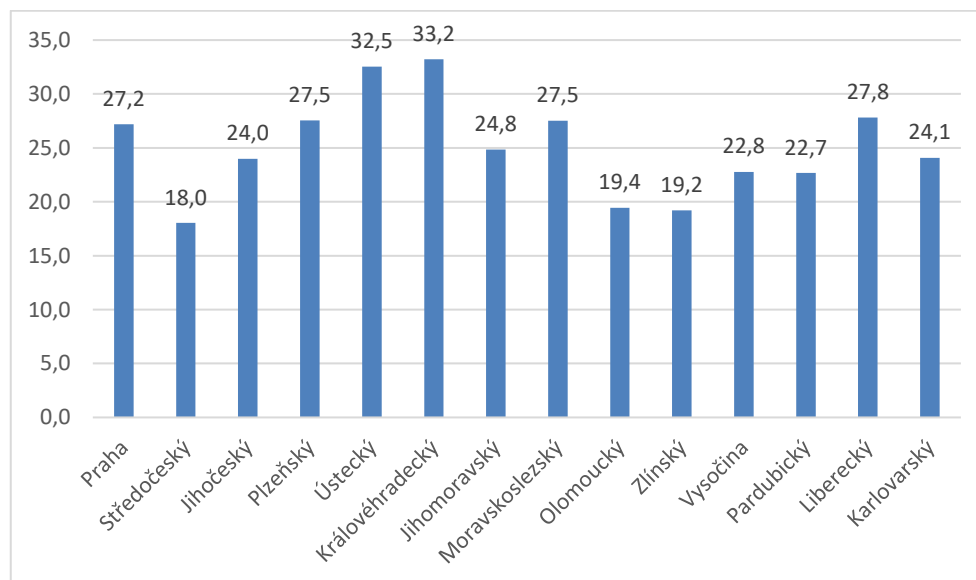
Pramen: Policejní statistika za rok 2018

Jako u většiny dalších skupin trestné činnosti, i u mravnostní kriminality zaznamenala nejvíce registrovaných skutků Praha. V roce 2018 zde bylo evidováno 354 skutků. Velký nápad byl také v Moravskoslezském kraji (331) a v kraji Jihomoravském (295). Zdaleka nejméně mravnostních trestných činů se odehrálo v Karlovarském kraji, a to konkrétně 71. Po přepočtení na množství obyvatel, kteří v jednotlivých krajích žijí,

²³ MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). s. 166. ISBN 978-80-247-4580-0.

se ukáže největší pohlavním pudem poháněná kriminalita v kraji Královéhradeckém s indexem kriminality 33,2 skutků na 100 000 obyvatel a v kraji Ústeckém (index 32,5). Následovány jsou v blízkém sledu Libereckým, Moravskoslezským a Plzeňským krajem a Prahou. Nejnižší intenzitou se naopak vyznačuje Středočeský kraj, následovaný Zlínským a Olomouckým krajem. Vysoké četnosti mravnostních skutků v Královéhradeckém kraji by bylo vhodné věnovat bližší výzkum, protože se jedná o kraj intenzitou v jiných oblastech kriminality spíše podprůměrný. Je tedy otázkou, proč tomu tak není i v tomto případě. Zároveň s vysokou intenzitou byla v Královéhradeckém kraji i nejvyšší objasněnost, která dosahovala 79,8 %. Nevyřešeno zde zůstalo pouhých 27 skutků. Výrazně vysoká objasněnost byla zaznamenána i v Pardubickém kraji. Pachatel byl nalezen u 77,1 % případů. Naopak největší rozdíl mezi nápadem trestné činnosti a počtem vyřešených skutků byla v Praze. Tato skutečnost vzhledem k lidnatosti Prahy a obtížnosti řešení případů zde není nijak překvapující.

Graf č. 7 Intenzita mravnostní kriminality v krajích v roce 2018

Pramen: Policejní statistika za rok 2018 a Český statistický úřad

Když se podíváme na strukturu pachatelů, zjistíme, že poměrně malé zastoupení zde mají recidivisté. Jsou evidováni jako pachatelů u 19,8 % vyřešených

případů, což je méně než polovina jejich běžného zastoupení mezi pachateli, které činí 44,3 %. Alarmující je naopak fakt, že kriminalita mládeže zdaleka přesahuje svou běžnou míru. Děti mají na svědomí téměř čtvrtinu všech mravnostních skutků, přesněji 23,6 %. Z 417 dětmi spáchaných činů jich 260 uskutečnili mladiství, osoby nezletilé se pak dopustily 157 činů. Zdaleka nejčastěji se v této kategorii trestných činů děti dopouštějí pohlavního zneužívání. U tohoto činu je možné, že se jednalo o páry mladistvého s nezletilým, kteří spolu začali pohlavně žít. To by ale vysvětlovalo pouze skutky osob starších 15 let. Existence tohoto provinění u nezletilých osob zůstává stále velmi závažná.

U mravnostní kriminality je také důležitý pohled na osobu oběti trestného činu. Jejich zastoupení není mezi pohlavími rovnoměrné.²⁴ U trestného činu znásilnění byla v roce 2018 v 111 případech pachatelem žena a pouze v 6 případech muž.

2.3 Struktura majetkové kriminality

Majetková kriminalita je v dělení dle policejních statistik další významnou podskupinou kriminality obecné. Z hlediska četnosti jejího páchaní je zástupcem zdaleka nejvýznamnějším. Trestné činy v ní obsažené spojuje skutečnost, že hlavním objektem útoku jsou vlastnické vztahy a majetek jiných osob. Nejčastějším typem majetkové kriminality jsou jednoznačně krádeže.

Trestné činy proti majetku jsou obsaženy v hlavě páté trestního zákoníku. Skutky sem řazené se dělí do dvou skupin dle úmyslu pachatele, a to na jednání obohacovací a poškozovací. Při obohacovacím jednání je cílem útoku zisk majetkového prospěchu na úkor jiných osob. Typickými příklady obohacovacího jednání jsou trestný čin krádeže, podvod či zpronevěra. Jednání poškozovací naopak není konáno za účelem vlastního obohacení, ale s cílem poškození jiné osoby. Příkladem jsou porušení povinnosti při správě cizího majetku, poškození věřitele nebo poškozování cizí věci.²⁵

²⁴ Ministerstvo spravedlnosti. *Oběti trestných činů - právní předpis TRZ2009*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti : 2019 [cit. 2019-06-16] Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?documentid=f8c3b202-e144-4986-b6be-fc07c4c99a57>

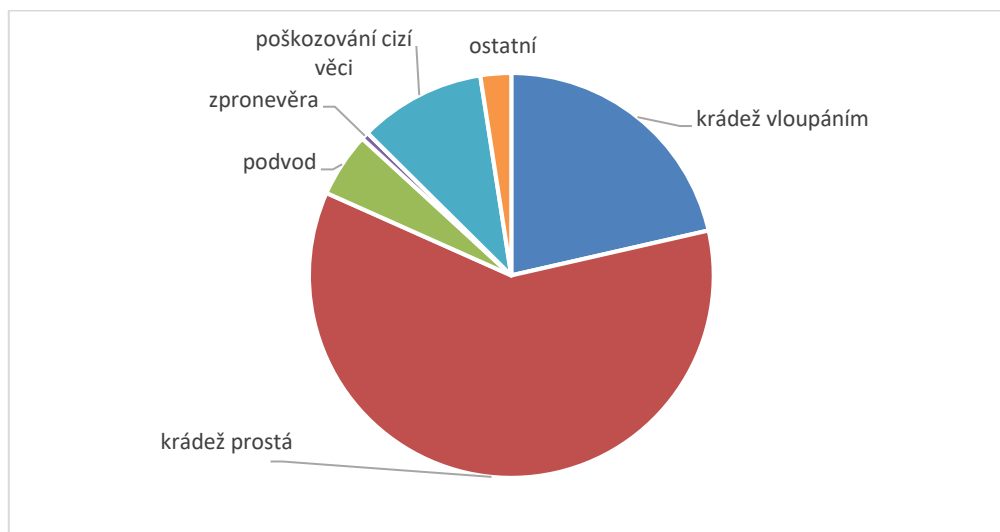
²⁵ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 439. ISBN 978-80-7400-429-2.

S majetkovou kriminalitou blízce souvisí i kriminalita hospodářská. Hlavním rozlišovacím znakem je objekt útoku, kdy při hospodářské kriminalitě trestný čin směřuje ne proti majetku jednotlivce, ale proti hospodářskému systému jako celku. Vzhledem k blízkosti těchto skupin je někdy náročné určit, kam skutek z pohledu kriminologie spadá. Důsledkem pak je možnost řazení jednoho trestného činu do obou skupin kriminality dle aktuálně používaného zdroje informací. Pro potřeby této práce je použito dělení činů dle policejní statistiky, které do majetkové kriminality řadí pouze menší část činů definovaných trestním zákoníkem jako trestné činy proti majetku. Zbylá část je v rámci statistiky přičítána kriminalitě hospodářské. Naopak je do statistiky majetkové kriminality započítán i trestný čin pytláctví, který je z pohledu práva činem proti životnímu prostředí.

Majetková kriminalita je nejvíce zastoupenou částí obecné kriminality. V roce 2018 bylo v České republice evidováno 98 670 skutků proti majetku. Z celkové kriminality tak tvoří více než polovinu, 51,3 % ze všech registrovaných trestných činů. Oproti roku 2017 zaznamenala majetková kriminalita významný pokles, kdy bylo zaevidováno o téměř 10 000 skutků méně. Došlo tím ke snížení o 9,1 %. Víceméně celý rozdíl v počtu evidovaných skutků má trestný čin krádeže. Bohužel zároveň se snížením celkového množství činů došlo i ke snížení počtu skutků s nalezeným pachatelem o více než 7 %. Objasněno bylo 26,1 % případů, tedy zdaleka nejméně ze všech druhů kriminality.

Z hlediska struktury byl nejčastěji páchaným činem majetkové kriminality v uplynulém roce trestný čin krádeže, který byl zaznamenán ve čtyřech z pěti případů. Přes 10 % tvoří poškozování cizí věci a 5,2 % podvod.

Graf č. 8 Struktura registrované majetkové kriminality v roce 2018

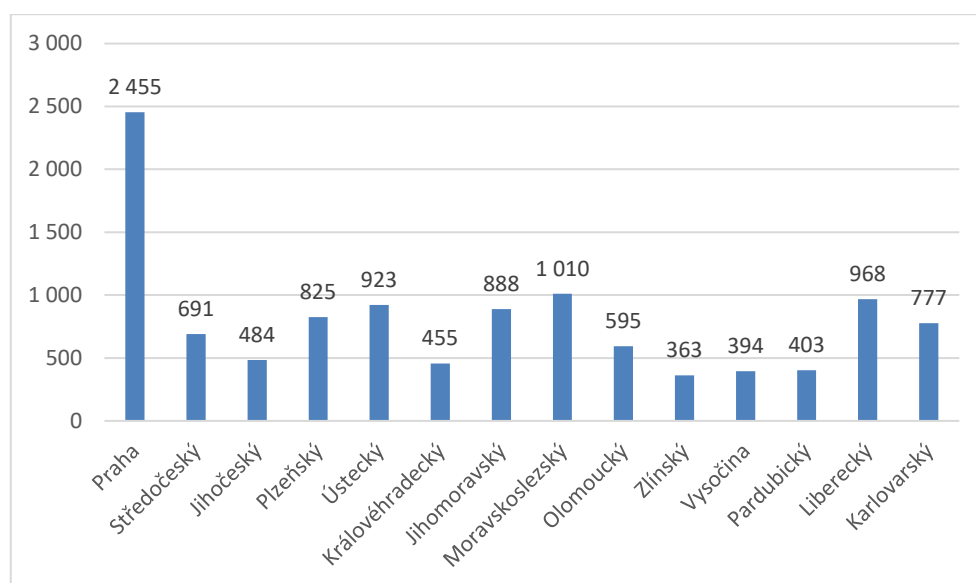
Trestný čin	Počet evidovaných skutků	Podíl na celku
Krádež vloupáním	21151	21,4 %
Krádež prostá	59438	60,2 %
Podvod	5077	5,2 %
Zpronevěra	596	0,6 %
Poškození cizí věci	9985	10,1 %
Ostatní	2423	2,5 %

Pramen: Policejní statistika za rok 2018

Z geografického hlediska byl největší nápad majetkové kriminality zaznamenán v Praze. Uskutečnila se zde téměř třetina útoků na majetek z celé republiky, přesněji 31 946 skutků. V Moravskoslezském kraji, kde byl zaznamenán druhý nejvyšší stav, bylo registrováno pouze 12 152 majetkových trestných činů. Třetí v pořadí je kraj Jihomoravský s 10 544 skutky. První místo Prahy není nijak překvapivé. V žebříčcích kriminality vede pravidelně. Hlavním důvodem zde je opět vysoká hustota zalidnění kombinovaná s vysokou anonymitou. Také k tomu přispívá velké množství turistů, kteří do Prahy jezdí. Ti se stávají snadnou kořistí pro pachatele krádeží. Neméně důležitým faktorem je velký počet automobilů a jiných motorových vozidel, které se často stávají cílem zlodějů. Nejméně skutků bylo registrováno v na Vysočině (2 007), dále pak

v krajích Pardubickém, Zlínském, Karlovarském, kde v každém bylo spácháno do 2,5 % z celkového množství registrovaných skutků. Intenzita majetkové kriminality v krajích z velké míry odpovídá absolutním počtům činů. Zdaleka nejvyšší je v Praze, na 100 000 obyvatel připadá 2 455 činů. Nejnižší intenzita byla podobně jako u nepřečteného počtu skutků ve Zlínském kraji, na Vysočině a v kraji Pardubickém. Obecně nízká objasněnost majetkové kriminality se nejvíce projevuje opět v Praze. Vzhledem k již dříve zmíněným faktorům velké fluktuace lidí a vysoké míry anonymity zde byl nalezen pachatel pouze u 3 706 skutků. To znamená, že bylo vyřešeno pouze 11,6 % případů. Navzdory množství spáchaných činů dosahujících necelých 40 % nápadu Prahy si nejvíce objasněných skutků si připsala policie v Moravskoslezském kraji, kde vyřešila 4 147 činů. V poměru k registrovaným činům je na tom nejlépe Karlovarský kraj, kde je objasněnost 44 %. To je téměř čtyřikrát větší než v Praze. Podobně úspěšné jsou i Ústecký (43,3 %), Královéhradecký (43,1 %) a Jihočeský kraj (42,7 %). Pouze dvojnásobnou objasněnost oproti Praze zaznamenal Jihomoravský kraj, kde bylo vyřešeno 2 319 skutků, tedy 22 %. Zde má nejspíše velký vliv Brno, které jako druhé největší české město disponuje proti zbytku republiky také větší hustotou zalidnění a obyvateli dojíždějícími za prací.

Graf č. 9 Intenzita majetkové kriminality v krajích v roce 2018

Pramen: Policejní statistika za rok 2018 a Český statistický úřad

Z hlediska pachatelů jsou velmi významnou skupinou recidivisté. Osoby již dříve trestné spáchaly téměř dva ze tří činů. Je jim přisuzováno 64,1 % majetkových trestných činů. Velký podíl na tomto stavu má jejich vysoké zastoupení u trestného činu krádeže, který tvoří naprostou většinu majetkové kriminality. U krádeží vloupáním mají recidivisté na svědomí 72,8 % registrovaných činů, u krádeže prosté 69,2 %. Je tedy evidentní, že zde naprosto selhávají nápravné funkce trestu. V roce 2018 bylo soudy pravomocně odsouzeno 10 567 osob za trestný čin krádeže. Z toho 4 599 osob dostalo trest podmíněný a 1 789 osob bylo odsouzeno k obecně prospěšným pracím. Pouze 3 417 pachatelů bylo odsouzeno nepodmíněně, kde 60 % trestů bylo do jednoho roku a naprostá většina trestů zbylých mezi 1-5 roky.²⁶ Vzhledem k výše zmíněné vysoké recidivě by stálo za úvahu, zda ukládané tresty nejsou příliš mírné a zda by přitvrzení v trestání nemohlo vést k lepší nápravě pachatelů.

Kriminalita mládeže dosahuje 4 %, což mírně převyšuje její obecnou výši. Děti se nejčastěji dopouštějí krádeží vloupáním, kde jsou pachateli 5,7 % z objasněných skutků. Kriminalita cizinců je nižší, než je její průměrná hodnota zastoupení na kriminalitě celkové. Dosahuje pouze 1 751 z objasněných skutků, tedy 6,8 %.

Škody způsobené majetkovou kriminalitou v roce 2018 dosáhly 4,7 mld. Kč. Meziročně to je zvýšení o 0,6 mld. Kč. Pouze 21 mil. Kč se podařilo policii zajistit, což činí zhruba 4,5 %. Nejvyšší škody vykazuje trestný čin podvodu s 1,6 mld. Kč, významné jsou i krádeže vloupáním do ostatních objektů (427 mil. Kč) a krádeže motorových vozidel dvoustopých (409 mil. Kč).

Nejvýznamnějším zástupcem majetkové kriminality i kriminality jako takové je trestný čin krádeže. Je to nejčastěji uskutečňovaný trestný čin, který tvoří 41,9 % veškeré kriminality. Z pohledu policejních statistik je mu věnováno více prostoru než jiným trestným činům, což nám umožňuje bližší pohled na jeho strukturu. Krádeže se dělí do dvou hlavních proudů, a to krádež vloupáním a krádež prostá. U krádeží

²⁶ Ministerstvo spravedlnosti. *Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle paragrafů - právní předpis TRZ2009*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti : 2019 [cit. 2019-06-16] Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?documentid=f190c1d7-c177-423d-9c06-f28cff083fb7>

vloupáním je nejčastější variantou vloupání do ostatních objektů, kterých je registrováno 11 739. Proti roku 2017 zde došlo ke snížení o 1402 skutky. Druhou nejčastější variantou je krádež vloupáním do rodinných domů (2 553 skutky, meziroční rozdíl je -394), třetí pak je krádež vloupáním do bytů (2 171 skutek, meziroční rozdíl -347). Vloupání do rodinných domů způsobuje i druhé největší škody, průměrně 77 tis. Kč. „Nejvýnosnější“ je vloupání do pokladen a pancéřových skříní, kde si pachatelé průměrně polepšili o 272 tis. Kč. Krádež prostá je nejčastěji reprezentována krádeží v jiných objektech. Za rok 2018 bylo nahlášeno 15 172 takových skutků. U významné části z nich, tedy 57,2 %, byl následně nalezen pachatel. Těchto činů bylo spácháno o 1 114 méně než v roce předchozím, procentní objasněnost zůstala téměř stejná. Druhým nejčastějším zástupcem krádeže prosté je krádež věcí z aut, kterých bylo registrováno 12 250. I zde došlo k poklesu evidovaných činů a to o 871. Na rozdíl od předchozího zde bylo objasněno pouze 12,4 % případů, což značně nahrává pachatelům tohoto činu. Malá šance na jejich dopadení je motivuje tento způsob obohacení opakovat. Dalším četným skutkem jsou kapesní krádeže. Z 8 770 nahlášených případů jich bylo objasněno 689, tedy pouhých 7,9 %. Tím se stávají stejně jako předchozí čin atraktivní pro zloděje, protože je s vysokou pravděpodobností nikdo nedopadne. Proti roku 2017 zde došlo k významnému snížení počtu evidovaných skutků, nahlášeno policii jich bylo o 2 658 méně. Vezmeme-li ale v potaz nízkou objasněnost, musíme si položit otázku, zda zde došlo ke skutečnému snížení, nebo zůstala stejná, ale přesunula se do kriminality latentní. Ta je u majetkové kriminality obecně vysoká a kapesní krádež je typickým příkladem, kde se projevuje neochota okradení hlásit. Oběť zde předpokládá, že by bylo pro ni neekonomické trávit čas na policii, když ta stejně nejspíše pachatele nedopadne a okradenému se jeho majetek nevrátí. Dále jsou časté krádeže jiné na osobách, které na rozdíl od ostatních zaznamenaly oproti roku 2017 vzestupnou tendenci, a dále krádeže motorových vozidel. U motorových vozidel dvoustopých je evidována i největší škoda, kde každé odcizené vozidlo má průměrnou hodnotu 134 tis. Kč.

2.4 Struktura hospodářské kriminality

Hospodářská kriminalita je další významnou skupinou páchané trestné činnosti. Má blízkou souvislost s kriminalitou majetkovou, přesto je nutné je rozlišovat. Na rozdíl od majetkové kriminality, která útočí na majetek jiných osob, hospodářská kriminalita je jednání, jak již bylo zmíněno, které směřuje proti hospodářskému systému a jeho fungování.²⁷

Tuto skupinu je těžké přesně definovat. Z pohledu trestního práva je to skupina protiprávních činů, které jsou obsaženy v hlavě šesté trestního zákoníku. Blízkou souvislost má ale i se skutky, které jsou dle práva řazeny do hlav jiných. Fakticky je spíše určena jednotlivými druhy kriminality, které do ní spadají, než konkrétní definicí. Těmito druhy jsou dle Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy následující činy:

- Kartelové trestné činy,
- podvodné praktiky a zneužívání hospodářské situace,
- zakládání a vedení fiktivních firem,
- trestné činy spojené s účetnictvím,
- podvádění spotřebitele,
- nekalá soutěž,
- úvěrové a dotační trestné činy a trestné činy při získávání zakázek,
- počítačové podvody,
- podvody ke škodě věřitelů,
- finanční trestné činy a vyhýbání se sociálním výdajům ze strany podniků,
- celní podvody,
- trestné činy vztahující se k regulaci peněz a oběživa,
- burzovní a bankovní trestné činy,
- trestné činy proti životnímu prostředí.²⁸

Významnými znaky hospodářské kriminality, které se projevují v souvislosti s výzkumem kriminality, jsou značná výše způsobených škod, vysoká míra latence,

²⁷ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 277. ISBN 978-80-7478-614-3

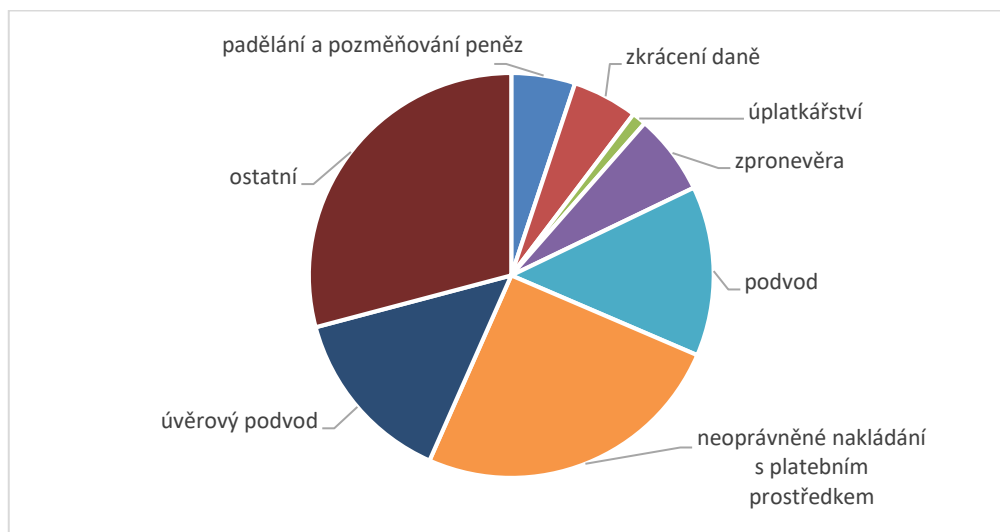
²⁸ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 418. ISBN 978-80-7400-429-2.

případně odhalení trestného činu i se zpožděním několika let, často dlouhodobý charakter jednání, velká míra organizovaného jednání či možná mezinárodnost.

Pro potřeby této práce je opět použito dělení dle policejní statistiky. To do hospodářské kriminality řadí trestné činy hospodářské, jak je vypočítává trestní zákoník, ale i některé skutky z hlavy páté trestního zákoníku, tedy trestné činy proti majetku či vybrané skutky z hlav ostatních.

Hospodářská kriminalita tvořila v roce 2018 12,9 % kriminality celkové. Policejní orgány zaregistrovaly celkem 24 837 skutků. I zde se projevoval obecný pozitivní trend snižování kriminality, kdy proti roku 2017 došlo ke snížení o 1 457 skutků. To tvoří pokles o 5,5 %. Poměr objasněných skutků k nevyřešeným se i přes mírný pokles o 0,6 % drží nad polovinou, kdy se policii policejním vyšetřovatelům povedlo objasnit 53,5 % případů. Pachatel byl odhalen u 13 298 trestných činů. Nejvíce zastoupeným registrovaným činem byl trestný čin neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, který byl evidován v 6 252 případech. Takto vysoké množství spáchaných skutků má souvislost s majetkovou kriminalitou, neboť k naplnění znaků tohoto trestného činu dochází v důsledku páchání krádeží. Dalšími četnými zástupci jsou úvěrový podvod s 3 541 registrovaným skutkem, podvod (3 372 činů) a zpronevěra (1 594 činů). Poslední dva jmenované činy mimoto potvrzují blízkou provázanost majetkové a hospodářské kriminality, kdy jsou jejich jednotlivé případy dle policejní klasifikace děleny pod oba tyto druhy kriminality.

Graf č. 10 Struktura registrované hospodářské kriminality v roce 2018

Trestný čin	Počet evidovaných skutků	Podíl na celku
Padělání a pozměňování peněz	1268	5,1 %
Zkrácení daně	1296	5,2 %
Úplatkářství	281	1,1 %
Zpronevěra	1594	6,4 %
Podvod	3372	13,6 %
Neoprávněné nakládání s platebním prostředkem	6252	25,2 %
Úvěrový podvod	3541	14,3 %
Ostatní	7233	29,1 %

Pramen: Policejní statistika za rok 2018

Z geografického pohledu dochází již tradičně k největšímu nápadu trestné činnosti v Praze. Bylo zde spácháno 6 445 hospodářských trestných činů. To znamená, že zde byla spáchána více než čtvrtina všech registrovaných případů, přesněji 25,9 %. Velké množství skutků bylo evidováno i v krajích Jihomoravském (2 477) a Moravskoslezském (2 364). Vysoký nápad hospodářské trestné činnosti v těchto krajích má nejspíše souvislost s množstvím podnikajících subjektů, které v těchto krajích sídlí. Podíváme-li se na statistiku Ministerstva průmyslu a obchodu, zjistíme, že nejvíce jich firem bylo ve posledním čtvrtletí roku 2018 registrováno v Praze (536 tis.), dále ve

Středočeském kraji (302 tis.), Jihomoravském (278 tis.) a Moravskoslezském (222 tis.).²⁹ Středočeský kraj obsazuje v nápadu hospodářské kriminality čtvrtou pozici. Nejméně registrovaných činů bylo v Karlovarském kraji (572), v kraji Pardubickém (637) a na Vysočině (744). I zde hodnoty korespondují s množstvím podnikatelů, kteří v daném kraji mají sídlo. Intenzita kriminality řadí opět na první místo Prahu, kde na každých 100 000 obyvatel bylo evidováno 495 činů. Druhý je překvapivě Liberecký kraj s indexem kriminality 311, poté je kraj Olomoucký. Nejnižší intenzita se víceméně kryje s absolutními počty hospodářských činů, kdy nejmenší index má Pardubický kraj, Středočeský kraj, Vysočina a Zlínský kraj. Ze zjištěných skutečností je evidentní, že se hospodářská kriminalita méně než jiné druhy kriminality váže na obecné sociální faktory obyvatelstva a je spíše určována faktory hospodářskými a ekonomickými.

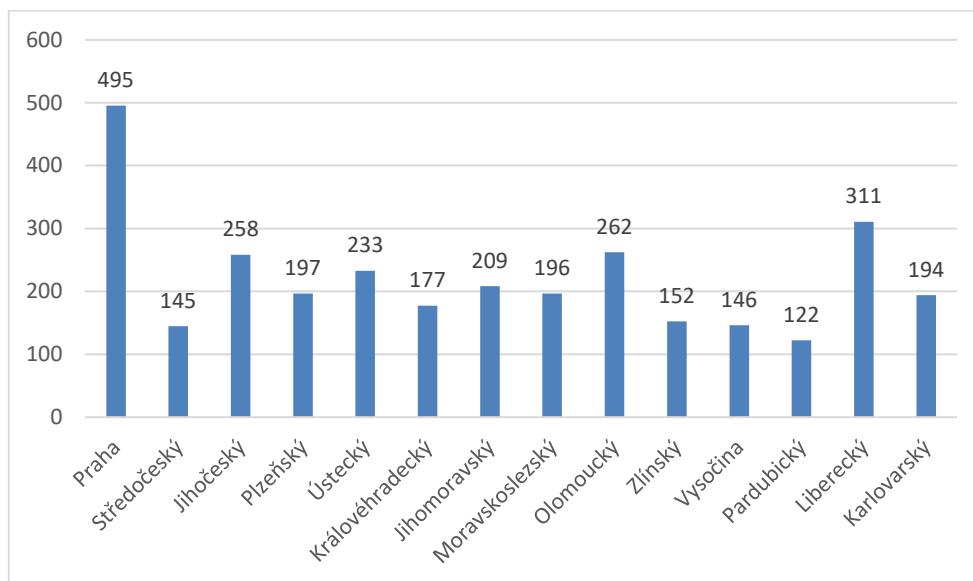
Objasněnost skutků se mezi kraji opět velmi liší. Nejmenší byla již tradičně v Praze, kde činila 36,2 %. Velký vliv na to měl trestný čin neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku s 2200 skutky a pouze pětinou z nich s nalezeným pachatelem. Poměrně nízká objasněnost byla zaznamenána i v Středočeském (43,5 %) a Jihomoravském kraji (46,3 %). Nejvíce objasněných skutků v poměru k celkovému nápadu bylo v Jižních Čechách (77 %). Ostatní kraje se pohybují v rozmezí 53 % - 72 % objasněnosti.

²⁹ Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2018 - IV. Q. - *Počty podnikatelů a živností dle krajů* [online].

Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2019-09-02] Dostupné z:

<https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/2019/1/4---Prehled--podnikatelu-a-zivnosti-dle-kraju.xlsx>

Graf č. 11 Intenzita hospodářské kriminality v krajích v roce 2018

Pramen: Policejní statistika za rok 2018 a Český statistický úřad

Z hlediska způsobených škod zaujímá hospodářská kriminalita jednoznačně první místo. Evidovaná škoda zde dosahuje 10,6 mld. Kč. Z této sumy bylo zajištěno 3,5 mil. Kč, tedy pouhé 0,03 %! Největší škoda byla zapříčiněna zkrácením daně. Stát byl na povinných odvodech připraven o 3,7 mld. Kč. Velké sumy dosahuje i trestný čin podvodu, a to 2,3 mld. Kč. Pozitivně je možné vnímat skutečnost, že proti roku 2017 došlo k významnému snížení hospodářskými činy páchaných škod, a to o více než 22 %. Velký vliv zde má snížení škod u trestného činu podvodu o celou 1 mld. Kč.

Budeme-li zkoumat osobu pachatele hospodářské trestné činnosti, uvidíme, že se liší od běžného zastoupení jednotlivých skupin. Snížené zastoupení zde mají osoby s kriminální minulostí, které spáchaly pouze 22,4 % ze všech objasněných činů. Možnou příčinou je skutečnost, že pro páchaní hospodářské trestné činnosti je často potřeba vyšší míra znalosti problematiky a také jisté společenské či vnitrofiremní postavení. Menší než obvyklé množství činů je z pochopitelných důvodů evidováno u mládeže, která má na svědomí 0,8 % z objasněných skutků. Naopak nadprůměrné je zastoupení cizinců. Ti byli pachateli 11,1 % hospodářských trestných činů, což je o 2,6 % více, než je jejich běžné zastoupení. Příčinou je zejména trestný čin padělání a pozměňování

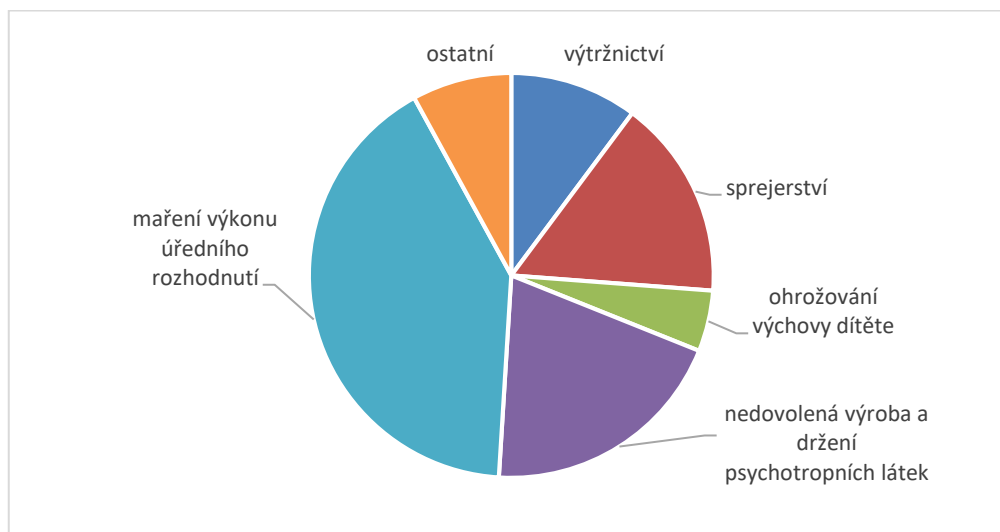
veřejné listiny, kde občané cizích států zaznamenávají téměř tříčtvrtinové zastoupení z 742 objasněných skutků.

2.5 Struktura ostatní a zbývající kriminality

2.5.1 Struktura ostatní kriminality

Ostatní kriminalita je vedle kriminality násilné, mravnostní a majetkové poslední součástí kriminality obecné. Není to skupina homogenní, trestné činy v ní obsažené jsou pouze souhrnem skutků s různými určujícími znaky. Navzdory skutečnosti, že je tato část obecné kriminality spíše souborem činů, které nevykazují znaky ostatních skupin, početním zastoupením je neméně důležitá. Tvořila 13,9 % veškeré kriminality. V roce 2018 zaznamenala ostatní kriminalita 26 703 registrovaných činů. Tím se pohybovala proti obecnému trendu, kdy proti roku 2017 došlo ke zvýšení z 25 635 činů o 4,2 %. Objasněnost trestných činů je zde velmi vysoká, a to 75,6 %. Nevyřešen tedy zůstává pouze každý čtvrtý případ. Úspěšnost při hledání pachatelů se za poslední rok mírně zvýšila o 1,2 %, v absolutních číslech to je o 1 124 objasněné skutky. Nejvíce zastoupený zde je trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí s 10 962 registrovanými skutky, který tvoří 41 % zde evidovaných činů. Tento čin disponuje objasněností 95,1 %. Dále pak nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného (4 396 skutků, 86,6 % objasněno) a sprejerství (4 274 skutky, 21,5 % objasněno).

Graf č. 12 Struktura registrované ostatní kriminality v roce 2018

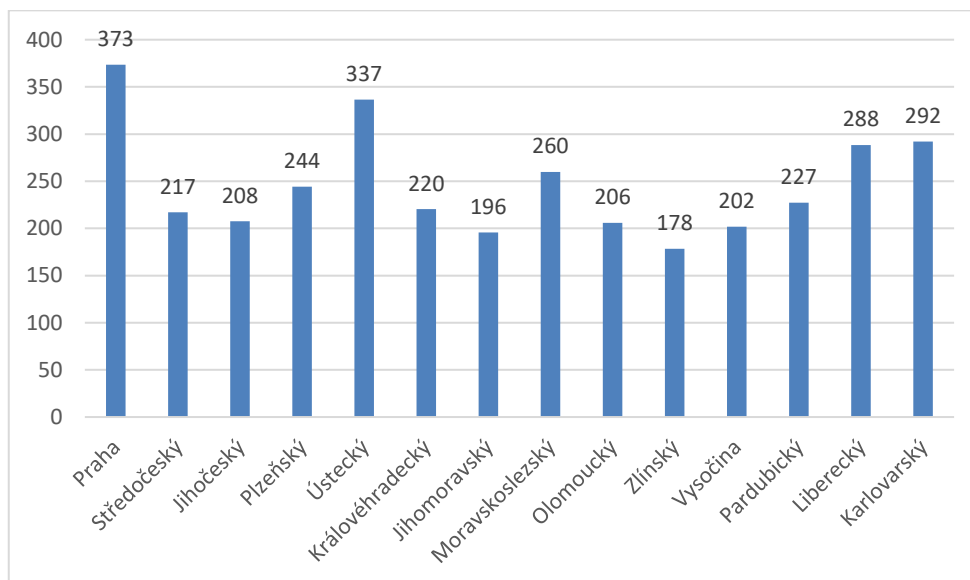
Trestný čin	Počet evidovaných skutků	Podíl na celku
Výtržnictví	2724	10,2 %
Sprejerství	4274	16,0 %
Ohrožování výchovy dítěte	1301	4,9 %
Nedovolená výroba a držení psychotropních látek	5315	19,9 %
Maření výkonu úředního rozhodnutí	10962	41,0 %
Ostatní	2127	8,0 %

Pramen: Policejní statistika za rok 2018

Z pohledu územního rozložení kriminality bylo nejvíce činů registrováno v Praze, kde jich policejní orgány vyšetřovaly 4 858. Nápad trestné činnosti zde tvořil 18,2 % z celku. Vysoký počet skutků byl dále zaregistrován v Moravskoslezském kraji (3 126) a v Ústeckém kraji (2 763). Naopak nejmenší byl v kraji Karlovarském (861), na Vysočině (1 027) a v kraji Zlínském (1 040). Rozložení je tak zhruba odpovídající celkovému poměru kriminality v jednotlivých krajích. Podobnost s celkovou kriminalitou zůstává i po přepočtení na obyvatele, kdy největší index kriminality má Praha, dále pak kraj Ústecký, Karlovarský a Liberecký. Objasněnost je nejnižší v Jihomoravském kraji, kde

činí 62,1 %, a v Praze 65,6 %. Nejvíce objasněných případů, 88,2 %, je v Karlovarském kraji. Bez nalezeného pachatele zde zůstalo 102 případů.

Graf č. 13 Intenzita ostatní kriminality v krajích v roce 2018

Pramen: Policejní statistika za rok 2018 a Český statistický úřad

Velmi výrazně se skupina ostatní kriminality projevuje v otázce škod. Způsobená škoda je zde 1,2 mld. Kč. Došlo zde k poklesu o 37,3 % proti roku předchozímu. Vzhledem k tomu, že většina škoda vznikla v důsledku požáru, konkrétně 1,1 mld. Kč, nelze brát tento pokles za určující vzhledem k budoucímu vývoji.

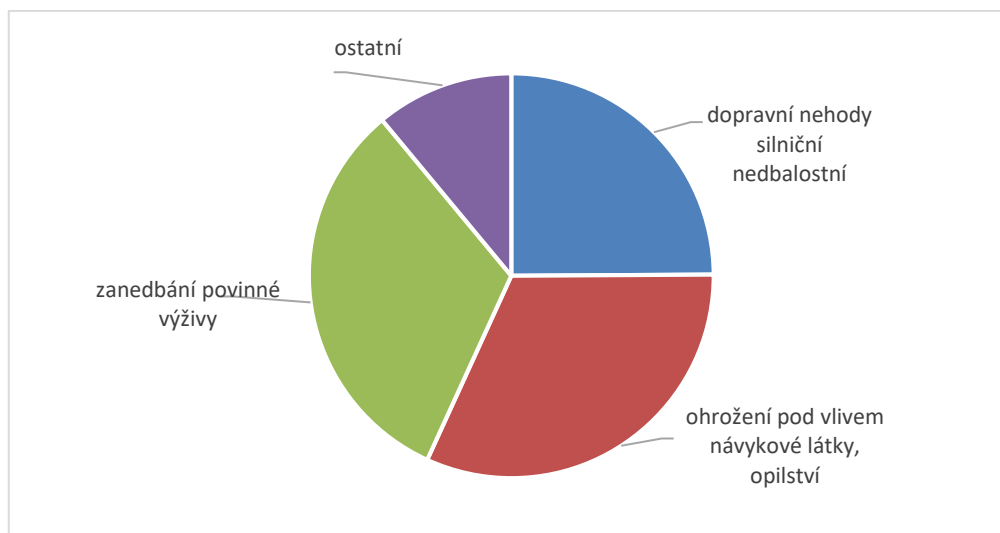
Při zkoumání pachatelů je kvůli variabilitě skutků potřeba sledovat spíše jejich zastoupení u jednotlivých trestných činů. Kriminalita mládeže vykazuje vysoké zastoupení sprejerství, kde je dětmi spáchána více než pětina (21 %) registrovaných činů. Rozdělení mezi nezletilé a mladistvé osoby je zde rovnoměrné, obě věkové kategorie evidují 101 skutek. Dále se děti často dopouštějí výtržnictví, a to v 8,5 % případů. Poměr nezletilých osob k mladistvým je zde zhruba dva ku třem. Poměrně vysoké zastoupení dětí, tedy 5,1 % z objasněných činů, má i nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného. Významně se u ostatní kriminality projevuje recidiva, a to zejména u trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí. Dříve trestané osoby jsou pachateli u 62 % z celkového množství 10 425 objasněných

činů. Výskyt recidivujících pachatelů je ale u tohoto činu celkem pochopitelný již z jeho samotné podstaty.

2.5.2 Struktura zbývající kriminality

Poslední skupinou činů, kterou obsahuje policejní statistika a které se tato práce věnuje, je kriminalita zbývající. Jsou zde obsaženy trestné činy, které nepatří do obecné kriminality, a ani do kriminality hospodářské či pod vojenské a protiústavní činy. Stejně jako kriminalita ostatní je to tedy pouze souhrn trestných činů bez společných určujících znaků. S ostatní kriminalitou má podobné i to, že je z hlediska četnosti páchání rozhodně nezanedbatelná. Na celkové kriminalitě se podílí z 13,5 %, pro rok 2018, kdy bylo v České republice evidováno 25 974 skutků. Meziročně nevykazuje téměř žádný pohyb, rozdíl oproti předchozímu roku činí pouze o 145 skutků více. Objasněnost se snížila z 86,8 % v roce 2017 na 85,8 % v roce následujícím. I tak je to ale zdaleka nejvíce objasněná součást kriminality. Vliv na to mají nejzastoupenější trestné činy. Nejvíce četné je zanedbání povinné výživy s registrovanými 8 351 činy, z nichž bylo vyřešeno 8 334, tedy 99,8 %. Dále pak ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, kde bylo objasněno 7 787 skutků z 8 289 zaevidovaných. Tedy i zde byla vysoká míra objasněnosti činící 93,9 %. Posledním významným zástupcem jsou dopravní nehody silniční nedbalostní s objasněností 71,9 % z celkového počtu 6 470 činů.

Graf č. 14 Struktura registrované zbývající kriminality v roce 2018

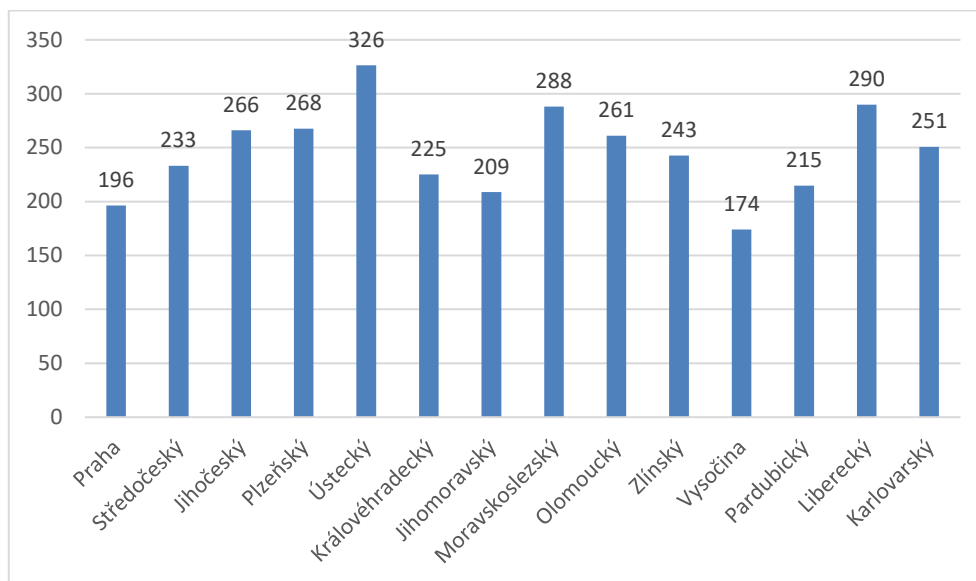

Trestný čin	Počet evidovaných skutků	Podíl na celku
Dopravní nehody silniční nedbalostní	6470	24,9 %
Ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství	8289	31,9 %
Zanedbání povinné výživy	8351	32,2 %
Ostatní	2864	11,0 %

Pramen: Policejní statistika za rok 2018

Z geografického hlediska zde dochází k nezvyklému stavu, kdy největší četnost skutku je v Moravskoslezském kraji, a to 3 465 činů. Druhý je kraj Středočeský s 3 191 registrovaným skutkem. Na třetí pozici je kraj Ústecký, kde bylo spácháno 2 679 činů. Praha se nachází až čtvrtá v pořadí. Důvodem je její nízké zastoupení u silničních dopravních nehod a dále u ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství. To je nejspíše způsobeno kvalitní hromadnou dopravou a zároveň velkou dostupností taxislužby. V případě požití alkoholu se pak občané mohou dostat domů bez potřeby využití vlastního dopravního prostředku. Nejméně skutků zbývající kriminality vykazovaly v roce 2018 kraje Karlovarský (739) a Vysočina (887). Mimo Prahu tedy četnost nevykazovala nijak významné odchylky proti rozdělení kriminality jako takové. Intenzita páchaní zbývající kriminality byla největší v Ústeckém kraji, dále pak v kraji Libereckém a Moravskoslezském. Nejnižší počet evidovaných činů na 100 000 obyvatel byla na Vysočině a v Praze. Při srovnání regionů dle indexu kriminality zjistíme, že mimo Prahy, jejíž zvláštní postavení mezi těmito trestnými činy bylo již vysvětleno, je intenzita stejně jako absolutní počet skutků odpovídající celkové kriminalitě v krajích. Objasněnost činů v jednotlivých krajích je obecně velmi vysoká, kdy v Karlovarském kraji dosahuje dokonce 96,1 %. Naopak nejnižší je v Praze, 74,4 %, a to hlavně vlivem vysokého množství nevyřešených silničních dopravních nehod nedbalostních (objasněno 53,5 %) a dále ostatní trestné činnosti (objasněno 42,8 %).

Graf č. 15 Intenzita zbývající kriminality v krajích v roce 2018

Pramen: Policejní statistika za rok 2018 a Český statistický úřad

Škody způsobené zbývající kriminalitou jsou také významnou částí škod způsobených škod celkově, kdy dosahují hodnoty 1,4 mld. Kč. Tato suma je rozdělena mezi tři hlavní položky, a to nedbalostní silniční dopravní nehody (470 mil. Kč), ostatní trestná činnost (406 mil. Kč) a zanedbání povinné výživy (332 mil. Kč). Vzhledem k výši škod, které tyto činy způsobují, by stálo za to věnovat zbývající kriminalitě, stejně jako výše zmíněné kriminalitě ostatní, větší pozornost.

Z hlediska pachatelů stojí mezi zbývající kriminalitou za pozornost pouze zanedbání povinné výživy, kde je z objasněných činů 54,6 % spácháno recidivisty, a dále ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství. Tento čin vykazuje proti průměrnému stavu nízké zastoupení recidivistů (23,3 %) a naopak z 13,3 % je páčáno cizinci.

3 Vývoj kriminality v ČR v letech 2009 - 2018

Míra kriminální aktivity ve společnosti není jevem, který by byl stále stejný. V průběhu času se různé vlastnosti kriminality mění. Nejvíce zkoumanou vyvíjející se vlastností je rozsah kriminality. Zde se dá říci, že je vždy snaha o to, aby se objem páchané kriminality v průběhu času pouze snižovala. Významné jsou i informace o posunech v míře objasněnosti. Ty mohou mít i přímou návaznost na politiku státu, kdy například možná změna v počtech policistů okamžitě ovlivní i sumu vyřešených případů. Dalšími zkoumanými vlastnostmi jsou změny ve struktuře páchaných skutků, v jejím územním rozložení nebo v zastoupení jednotlivých skupin pachatelů.

Po vzniku samostatné České republiky došlo na našem území k velkému nárůstu kriminality. To bylo způsobeno uvolněním poměrů po pádu komunismu a nově nabytou svobodou obyvatelstva. V následujících letech kriminalita na území státu rostla až do roku 1999, kdy dosáhla svého maxima. Pravděpodobně již došlo k uklidnění porevolučního nadšení, zároveň orgány činné v trestním řízení se aktuální situaci již přizpůsobily. Od roku 2000 pak začalo docházet k opětovnému snižování registrované kriminality. Tento trend nebyl úplně plynulý, v jednotlivých letech docházelo k jeho přerušení a dočasnému opětovnému zvýšení nápadu trestné činnosti. Toto se stalo v roce 2002 a znovu pak v roce 2007. Tyto změny byly ale pouze v trvání jednoho roku, v roce následujícím došlo k opětovnému snížení. T

Tato práce má za cíl přiblížit vývoj kriminality od roku 2009 dále, tedy do roku 2018. V roce 2009 bylo v České republice registrováno celkem 332 829 trestných činů. Od roku 2009 dále se dá konstatovat, že vývoj rozsahu trestné činnosti se víceméně držel nastoleného trendu snižování kriminality. Křivka míry kriminality nabrala v posledních 10 letech vzestupný směr pouze dvakrát. Poprvé se tak stalo v roce 2011. Tento rok zaregistrovaly policejní orgány celkem 317 177 trestných činů, čímž došlo ke zvýšení oproti předchozímu roku o 3 790 skutků. Tato změna se nedá přičítat pouze jednomu druhu kriminality. K navýšení došlo průřezově téměř u všech skupin kriminality. Výjimku překvapivě tvořila kriminalita majetková, u které došlo v daném roce ke snížení v řádu desítek skutků. Rok 2012 znamenal návrat k předchozímu trendu klesající kriminality. Hned v roce následujícím ale došlo k opětovnému zvýšení. To bylo

tentokrát mnohem razantnější než o dva roky dříve. Jestli v roce 2012 bylo registrováno 304 528 trestných činů, v následujícím roce došlo ke zvýšení o 6,8 % na 325 366 činů. Míra kriminality se tím vrátila na úroveň, která byla o čtyři roky dříve. Tentokrát se navýšení projevilo u všech skupiny kriminality. Hlavní příčinou náhlé výrazné změny kriminálního chování obyvatel Česka byla amnestie prezidenta Václava Klause. Tato byla vyhlášena 1.1.2013. Díky ní se z vězení dostalo velké množství vězňů, propuštěno bylo 6 456 osob. Ještě v témže roce měli amnestovaní na svědomí 5 294 trestných činů, čímž kriminalitu výrazně ovlivnili.³⁰ Nárůst kriminálního jednání byl zde ale pouze jednorázový a v příštím roce došlo opět ke snížení množství registrované kriminality. K uklidnění situace přispěl i fakt, že z propuštěných osob jich bylo mnoho vlivem spáchaných skutků opět stíháno a v nejbližších letech se jich více než třetina opět vrátila do vězení.³¹ Počínaje rokem 2014 dále je již možné pozorovat poměrně plynulé snižování míry kriminality, kdy křivka vývoje mezi lety 2013 a 2016 klesala velmi prudce. Meziroční snížení činilo 36 706 skutků mezi roky 2013 a 2014, v dalších letech pak 41 032 (rok 2015) a 29 466 (rok 2016). Takováto rychlost poklesu je v České republice poměrně nezvyklá, naposledy byla zaznamenána mezi lety 1999 a 2001. V posledních dvou letech dochází sice stále ke snižování nápadu kriminality, ale rychlost se snížila. Mezi roky 2017 a 2018 činil rozdíl v evidovaných skutcích již jen 9 898 trestných činů. Celkem mezi lety 2009 a 2018 došlo ke snížení kriminality o 42,2 %. Rozdíl mezi prvním a posledním rokem sledovaného období činil 140 424 registrovaných skutků. Tato skutečnost je velmi pozitivní. Zároveň je však nasnadě otázka, zda dochází opravdu k snížení, nebo zda jde pouze o dojem ze statistik, kdy mohlo pouze dojít k přesunu mezi kriminalitou registrovanou a latentní. K odpovědi si vezmeme na pomoc výzkum důvěry v policii, která je jednou z významných příčin ovlivňujících míru latentní kriminality. Podle průzkumu Centra pro výzkum veřejného

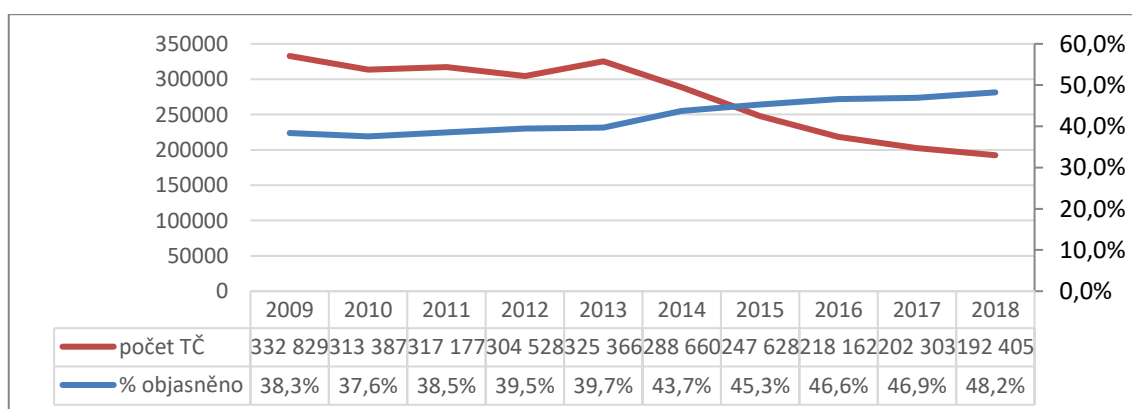
³⁰ Ministerstvo vnitra. Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2013. [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, 2014 [cit. 2015-07-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/dokumenty-kriminalita-zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-2013-pdf.aspx>

³¹ HLAVÁČOVÁ, V. Pět let od Klausových amnestií jsou věznice opět přeplněné. Třetina tehdy osvobozených je opět za mřížemi. In: iRozhlas.cz [online]. 2.1.2018 [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pet-let-od-klausovych-amnestii-jsou-veznice-opet-preplnene-tretina-tehdy_1801020630_mos

mínění věřilo v roce 2009 policii 48,7 % obyvatel. V následujících letech dochází až na výjimky k růstu, kdy v listopadu 2018 činila důvěra 67,6 %.³² Můžeme tedy předpokládat, že kriminalita páchaná v České republice opravdu klesá.

Zároveň s množstvím registrované kriminality se v čase významně mění i míra její objasněnosti. Od začátku tisíciletí byl z dlouhodobého hlediska trend snižující se procentní úspěšnosti objasněných případů, kdy tato klesla z 46,5 % v roce 2001 na 37,2 % v roce 2008. V roce 2009 bylo vyřešeno 127 604 případů. To činilo objasněnost 38,3 % skutků. V následujícím roce 2010 došlo sice k výraznému poklesu množství skutků s nalezeným pachatelem, kdy bylo objasněno o téměř 10 000 případů méně, ale objasněnost klesla pouze o 0,7 %. Od dalšího roku již dochází ke stálému zvyšování procentní míry vyřešených skutků, která v roce 2018 dosahovala již téměř poloviny všech evidovaných skutků (48,2 %). Hlavní příčinou je zvyšující se míra objasněnosti nejvíce zastoupené majetkové trestné činnosti. Tato ale není způsobená zvýšením počtu objasněných skutků, ale snižováním majetkové kriminality jako takové. To je vidět i na absolutním počtu objasněných skutků, kdy došlo nárazově ke zvýšení v roce 2011 (+ 4,5 tis.) a znovu v roce 2013 (+ 9 tis.), ale v dalších letech již počet vyřešených případů setrvale klesá. V roce 2018 již policie vyřešila pouze 92 795 případů, což je o 34 812 méně než na začátku sledovaného období.

Graf č. 16 Vývoj celkové kriminality a její objasněnosti v letech 2009-2018

Pramen: Policejní statistiky za rok 2009-2018

³² Centrum pro výzkum veřejného mínění. *Časové řady vybraných otázek z výzkumu Naše společnost*. In: iRozhlas.cz [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2019 [cit. 2019-08-17]. Dostupné z: <http://cvvmapp.soc.cas.cz/#question17>

Při pohledu na způsobené škody zjistíme, že došlo za posledních 10 let k výraznému posunu. V roce 2009 byly celkové způsobené škody vyčísleny na 26 mld. Kč. V následujících dvou letech docházelo k mírnému poklesu, kdy v roce 2011 byly evidovány škody 24 mld. Kč. V roce 2013 ale došlo k výraznému navýšení v oblasti škod. Jejich součet byl 34,2 mld. Kč. Došlo tedy k navýšení o celých 42 %. Příčinou bylo výrazné navýšení škod u trestných činů proti předpisům o nekalé soutěži a dále krácení daně. Od roku 2014 dochází zase ke zvláštnímu, ale potěšujícímu trendu snižování způsobených škod. Ty v roce 2018 činily již pouze 52 % ze stavu roku 2013. Jejich výsledná suma činila 18 mld. Kč.

Z hlediska pachatele trestné činnosti bývá významnou skupinou trestná činnost recidivujících osob. Ta ve sledovaném období vykazovala velké změny, nicméně nedá se říci, že by se držela nějakého obecného trendu. Za celé sledované období došlo k poklesu činů páchaných recidivisty z 73 560 skutků v roce 2009, kdy zastoupení na veškeré objasněné trestné činnosti bylo 57,6 % na 41 096 po deseti letech. To se již dříve trestaní dopouštěli pouze 44,3 % z objasněných skutků. Zpočátku období vykazovaly opakovaně trestané osoby růst počtu jimi spáchaných činů, kdy maximem byly roky 2013 a 2014, kdy bylo vykázáno shodně 83 894 činů. To znamenalo v roce 2014 dokonce dvoutřetinové zastoupení mezi pachateli. Od následujícího roku již dochází k setrvalému prudkému poklesu, který zpomalil až v posledním roce. Nyní je počet činů spáchaných recidivisty zhruba poloviční oproti době jejího maxima před pěti lety. Toto snížení se se projevuje u všech oblastí trestné činnosti. Je tedy možné konstatovat, že za posledních pět let se zvýšila míra napravených osob. Znamená to tedy, že nápravná funkce trestů a práce s trestanými osobami má opravdu smysl a projevující se účinky.

Druhou významnou skupinou pachatelů jsou děti. I zde se projevuje obecně pozitivní směřování kriminality. V roce 2009 byla trestná činnost páchaná dětmi z dnešního pohledu docela čtená. Děti byly nalezeny pachatelem 7,1 % objasněných případů, tedy u 9 061 skutků. Z toho zhruba čtvrtina skutků byla spáchána osobami nezletilými, zbylé tři čtvrtiny mladistvými. V následujících letech dochází k postupnému, i když ne kontinuálnímu snižování zastoupení osob nízkého věku.

K zvýšení zastoupení došlo v roce 2016 a znovu na konci sledovaného období. Můžeme pouze doufat, že jedná o mimořádné situaci, a nikoliv počátek vzrůstajícího trendu. Od roku 2014 se také projevuje zvyšující se zastoupení nezletilých osob mezi kriminalitou mládeže. Jestli v roce 2009 byli nezletilí pachatelem jednoho ze čtyř skutků spáchaných dětmi, roce 2018 to již bylo méně než každý třetí čin.

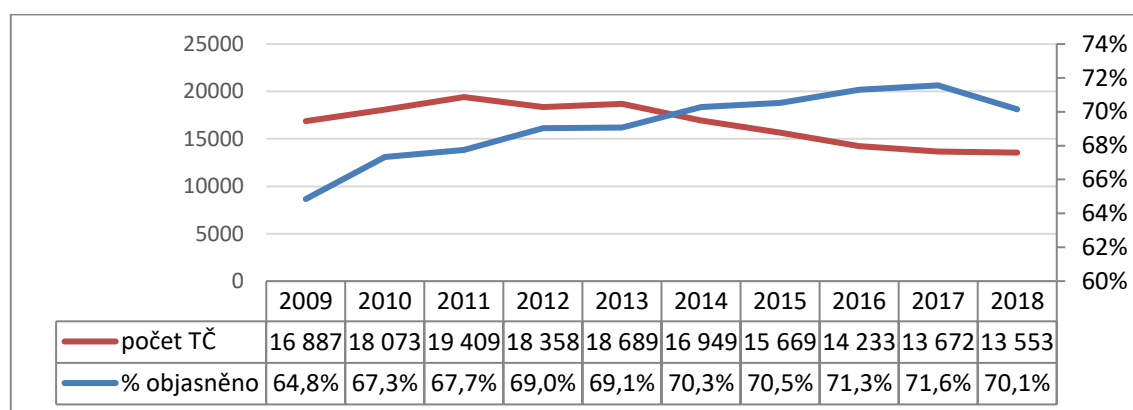
3.1 Vývoj násilné kriminality

Jak již bylo řečeno výše, násilná kriminalita tvoří pouze menší část z kriminality celkové. Přesto je sledována na prvním místě, protože obsahuje trestné činy útočící na významné společenské hodnoty. Fakticky má větší vliv na život občana než některé jiné druhy kriminality, jako jsou kriminalita hospodářská, či kriminalita ostatní a zbývající. Nápad násilné kriminality zaznamenal oproti stavu před deseti lety snížení počtu evidovaných skutků. Tento trend ale nezapočal ihned v začátku sledovaného období, ale až v jeho polovině. V roce 2009 bylo v České republice evidováno 16 887 násilných skutků. Na celkové kriminalitě se tak kriminalita násilná podílela 5,1 %. V následujících dvou letech došlo navzdory obecnému snížení úrovně kriminality k růstu tohoto druhu. Svého maxima pak násilná kriminalita dosáhla v roce 2011, kdy bylo zaregistrováno 19 409 činů. Zároveň s tím rostl význam vůči kriminalitě celkové, kde byla zastoupena 6,1 %. V následujících letech pak s výjimkou roku 2013 dochází k snižování nápadu násilné kriminality, který trvá dodnes. Rychlost poklesu je úměrná celkové kriminalitě, kdy do roku 2016 dochází k poklesu blížícímu se 10 % za rok, poté dochází ke zpomalení. Navzdory klesajícímu množství registrovaných skutků dochází ke zvyšování významu násilné kriminality, která se na konci sledovaného období na celkové kriminalitě podílí již celými 7 %.

Objasněnost násilné kriminality měla během let 2009 až 2018 pozitivní pohyb, kdy vytrvale docházelo k jejímu zvyšování. Na počátku období bylo vyřešeno 12 170 skutků, kdy objasněnost činila 64,8 %. Nejvyšší hodnoty dosáhla v předposledním roce zkoumaného období, kdy osáhla dokonce 71,6 %. Příčinu lze vidět v dobré práci policie. V posledních letech dochází po letech stagnace a snižování k opětovnému pozvolnému nárůstu počtu policistů, kdy od roku 2013 přibýlo v řadách policie 1789 nových

zaměstnanců.³³ Na vyřešení případů pak může pracovat více osob, což přináší lepší výsledky ve formě objasněnosti činů. Trend objasněnosti byl přerušen až v roce 2018, kdy došlo v míře vyřešených skutků k poklesu o 1,5 %. Při pohledu na absolutní čísla bylo nejvíce případů uzavřeno v roce 2011, a to 13 148. Od té doby navzdory stoupající míře objasněnosti suma vyřešených případů klesá. V posledním roce to bylo již 9 506. Nemůžeme ale požadovat, aby byl počet případů s nalezeným pachatelem stagnující, když míra kriminality klesá.

Graf č. 17 Vývoj násilné kriminality a její objasněnosti v letech 2009-2018

Pramen: Policejní statistiky za rok 2009-2018

Co se týká struktury kriminality, nejčteněji zastoupené činy zůstávají v průběhu let stále stejné.

Pokud se budeme zajímat o způsobené škody, zjistím, že v roce 2009 zaznamenala násilná kriminalita 264,974 mil. Kč vysokou škodu. Hlavní vliv na tom měly loupeže, které samy o sobě způsobily škodu 143 mil. Kč. Zajistit se z toho podařilo pouze 1,157 mil. Kč. Druhé nejvýznamnější zastoupení pak měly loupeže na finančních institucích, které způsobily škodu 83,597 mil. Kč. Na třetí pozici pak byl trestný čin vydírání, který evidoval způsobenou škodu 20,664 mil. Kč. V roce 2018 byl stav výrazně jiný. Největší škody z celé násilné kriminality v dnešní době způsobuje trestný čin vydírání. Ten evidoval v roce 2018 způsobenou škodu 67,493 mil. Kč. To znamená

³³ Policie ČR. *Počty policistů od roku 1993*. In: policie.cz [online]. Policie ČR, 2017 [cit. 2019-08-23]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/pocty-policistu-1990-2017.aspx>

během sledovaného období nárůst na téměř trojnásobnou hodnotu. Druhé místo pak obsazuje očekávatelná loupež. Ta zaznamenala v posledním roce způsobenou škodu 24,313 mil. Kč. Během posledních deseti let u ní tedy došlo ke snížení způsobených škod o téměř 60 milionů korun. U trestného činu loupeže na finančních institucích, který původně zaujímal třetí místo v míře finanční škodlivosti, zaznamenal v roce 2018 hodnotu téměř 35x nižší. Hodnota zajištěného majetku pak zaznamenala snížení ještě zajímavější, kdy se podařilo pachatelům zajistit majetek pouze v setinové hodnotě.

Trestným činem, který se na násilné kriminalitě podílí minimálně, ale přesto si zaslouží bližší prozkoumání jeho vývoje, je trestný čin vraždy. Tento skutek po začátku nového tisíciletí zaznamenal složitější vývoj. Od let 2001, kdy bylo spácháno nejvíce, tedy 234 skutků, docházelo k pravidelnému snižování a opětovnému navyšování počtu evidovaných případů. V roce 2009, kdy bylo registrováno 181 případů, se situace začala uklidňovat a počet začal klesat. To bylo přerušeno v roce 2012, kdy tento skutek zaznamenal své maximum během posledních deseti let, a to 188 trestných činů vraždy. Od té doby již opět dochází k poklesu, který byl pouze jednou přerušen v roce 2017. Obecně ale nyní panuje pozitivní klesající trend, kdy v posledním roce bylo zaznamenáno pouze 116 skutků, což je méně než polovina stavu roku 2001. Objasněnost vražd je obecně vysoká, kdy se pohybuje mezi 84 % až 95 %. Z jednotlivých jejích poklesů se ale nedají vyvozovat žádné závěry, protože se vzhledem k počtu činů jedná o statisticky neprůkazná data.

3.2 Vývoj mravnostní kriminality

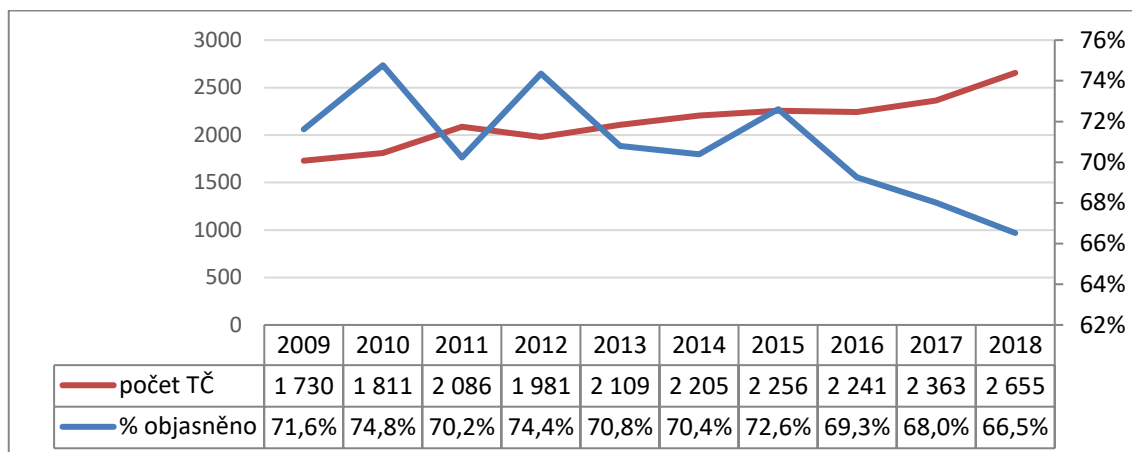
Mravnostní kriminalita zaznamenává v posledním desetiletí setrvalý vývoj. Bohužel zde ale dochází ke víceméně stabilnímu růstu jejího nápadu. V roce 2009 bylo evidováno 1 730 skutků mravnostní kriminality. Tím se na celkové kriminalitě podílela z 0,5 %. V následujících dvou letech ke zvýšení jejího nápadu o celých 20 %, a to navzdory faktu, že v roce 2010 celková kriminalita klesala. Nejvíce se na jejím růstu podílely trestné činy znásilnění a pohlavní zneužívání. V roce 2012 došlo k propadu o 105 registrovaných skutků, což byl ale jev mimořádný. Již v následujícím roce se opět dostavilo postupné zvyšování registrovaných činů. Vliv na to vedle výše zmíněného

znásilnění a pohlavního zneužívání mají i posilující skutky řazené jako ostatní pohlavní úchytky a ostatní mravnostní trestné činy. Poslední jmenovaný je i hlavní příčinou výraznějšího nárůstu v roce 2018. Důsledkem každoročně většího nápadu trestné činnosti definované jako mravnostní kriminalita je i fakt, že tato posiluje na svém významu v rámci celkové kriminality. V posledním sledovaném roce si ukrajovala již 1,4 % ze všech registrovaných skutků. Přitom se zde ani neprojevuje fakt, že je u mravnostní kriminality předpokládána vysoká latence. Pokud bychom toto vzali v úvahu, tak musí být její zastoupení na celkové kriminalitě ještě vyšší.

Objasněnost mravnostní kriminality ukazuje stejně neuspokojivý vývoj, jako tato trestná činnost samotná. Na začátku sledovaného období, tedy v roce 2009, bylo vyřešeno 1 239 skutků, kdy objasněnost tvořila 71,6 % z celku. V následujících letech docházelo ke střídavému zvyšování a snižování poměru vyřešených skutků. To bylo ale způsobeno pouze pohyby v míře kriminality jako takové, kdy absolutní počet objasněných činů dlouhodobě rostl. Ke snížení došlo pouze v roce 2016, kdy bylo objasněno o 5,5 % méně skutků než o rok dříve. Následující rok již opět dochází ke zvyšování absolutních čísel, která v roce 2018 činila 1766 vyřešených případů. Je nutné poznamenat, že policie zde neodvádí nijak špatnou práci, fakticky na konci sledovaného období vyřešila více skutků, než jich bylo na jeho začátku vůbec evidováno. Nicméně ani setrvalý růst vyřešených případů nestačí rychlosti, s jakou nabývá na objemu samotná mravnostní kriminalita. Hlavní příčinou tohoto jevu je narůstající množství kyberkriminality.³⁴ Do budoucna bohužel nemůžeme očekávat přílišné zlepšení, neboť do virtuálního prostředí se přesunuje velká část běžného života.

³⁴ Ministerstvo vnitra. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2018*. [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, 2019, s. 5 [cit. 2019-08-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2018.aspx>

Graf č. 18 Vývoj mravnostní kriminality a její objasněnosti v letech 2009-2018

Pramen: Policejní statistiky za rok 2009-2018

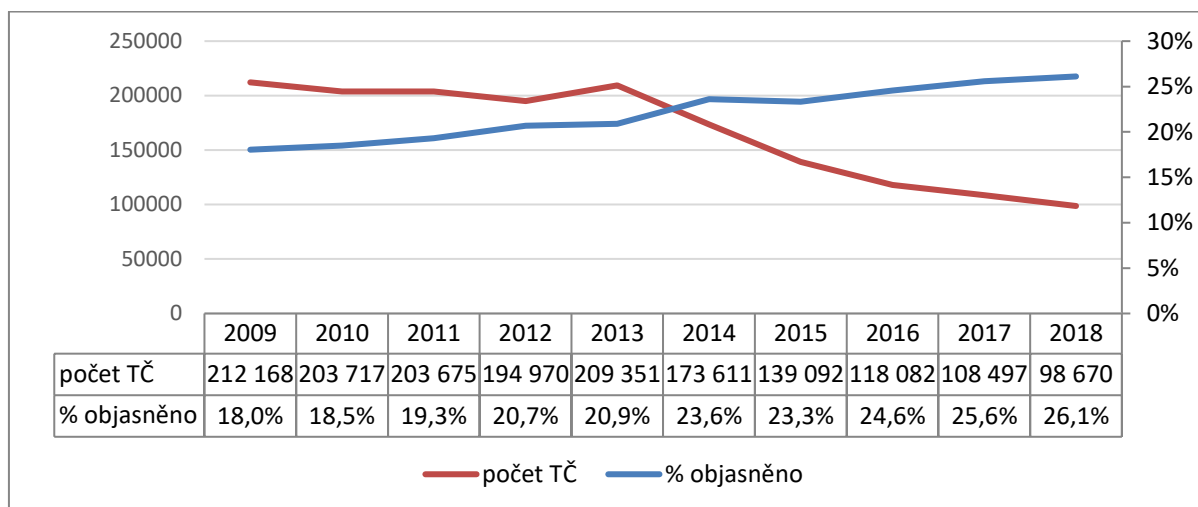
3.3 Vývoj majetkové kriminality

Majetková trestná činnost je tradičně nejčetněji páchanou skupinou trestných činů. Důsledkem toho je její výrazný, až určující vliv na vývoj trestné činnosti jako takové. V roce 2009 tvořila 63,7 % veškeré kriminality. V daném roce bylo registrováno 212 168 skutků. Po tři následující roky pak docházelo ke snižování jejího nápadu. Bylo to i navzdory faktu, že v roce 2011 byla zaznamenáno zvýšení celkové kriminality. Klesající trend byl přerušen až v roce 2013 při celkovém zvýšení kriminality v důsledku již zmíněné proběhlé amnestie. Ta se na majetkové kriminalitě projevila zvýšením počtu registrovaných činů o 7,3 %. V následujícím roce již opět můžeme pozorovat křivku vývoje klesající. V roce 2014 bylo proti roku předchozímu registrováno dokonce o 35 740 majetkových trestných činů méně. Ačkoliv se rychlost poklesu zpomaluje, je tento zatím stálou skutečností. V roce 2018 díky tomu dosáhla majetková kriminalita poprvé hodnoty pod 100 000 evidovaných činů, konkrétně 98 670. Zároveň s poklesem množství registrovaných činů se snižuje i zastoupení na celkové kriminalitě. V roce 2013 činila tato hodnota 64,3 %, během následujících pěti let se snížila na pouhých 51,3 %. Za celé desetileté období tak došlo o 113 498 registrovaných skutků, což činilo 53,5 % výchozího stavu.

Objasněnost majetkové kriminality vykazuje úměrně jejímu klesajícímu nápadu rostoucí vývoj. V roce 2009 bylo objasněno pouhých 18 % skutků. V následujících

letech docházelo k velmi plynulému nárůstu, přerušnému pouze minimálním snížením objasněnosti o 0,3 % v roce 2015. V dalších letech pak již opět docházelo ke zvyšování, kdy maxima bylo dosaženo v roce 2018. To bylo vyřešeno již přes čtvrtinu případů, tedy 26,1 %. Když se ale koukneme na objasněnost blíže, tedy z pohledu absolutních čísel, zjistíme, že vývoj se ubírá jiným směrem. Mimo snížení, které nastalo v roce 2010, docházelo v prvních pěti letech k postupnému nárůstu počtu objasněných činů. Nejvíce jich bylo vyřešeno v roce 2013, a to 43 765. Od té doby se ale situace obrátila. Každým rokem je objasněno méně případů, v roce 2018 to bylo pouze 25 759. To znamená pokles o 18 006 vyřešených skutků. Sice dochází ke snižování kriminality a v důsledku i ke snížení počtu objasněných činů, ale je otázka, zda by to mělo být v tak velké míře. Vzhledem k tomu, že počty policistů v posledních letech spíše rostou, bylo by očekávatelné spíše udržení absolutní hodnoty objasněných činů ve stagnujícím stavu.

Graf č. 19 Vývoj majetkové kriminality a její objasněnosti v letech 2009-2018

Pramen: Policejní statistiky za rok 2009-2018

U majetkové kriminality je důležité zjistit, jaký finanční prospěch vlastně svým pachatelům přináší. V roce 2009 páchaly největší škodu z celé majetkové kriminality krádeže motorových vozidel dvoustopých. Jimi způsobená škoda dosahovala více než 2 miliardy korun. Zajištěné hodnoty pak u tohoto trestného činu byly pouze 31 mil. Kč. Automobily měly na svědomí i druhé největší škody, které evidoval trestný čin krádeže

věcí z automobilů. U toho činily způsobené škody 1,149 mld. Kč. Zde činila návratnost ukradených hodnot pouze 2,039 mil. Kč. Velké škody mají dále na svědomí trestné činy krádeže v jiných objektech (579,920 mil. Kč) a krádeže ostatní se způsobenými škodami 315 mil. Kč. Celkem majetková kriminalita vytvořila v roce 2008 škodu téměř 9 miliard korun, přesněji 8,76 mld. Kč, ze které činila navrácené hodnoty pouze 0,7 %. Do roku 2018 došlo k výraznému snížení způsobených škod. Došlo také k velkým změnám v jejich rozložení. Trestné činy zahrnující dvoustopá motorová vozidla výrazně snížily škody, které jsou jimi způsobeny. Trestný čin krádeže motorových vozidel dvoustopých snížil svou finanční zátěž na 409 mil. Kč, což je zhruba pětina úrovně škod, které způsoboval před deseti lety. Také trestný čin krádeže věcí z aut zaznamenal pokles, a to na způsobené škody v hodnotě 362 mil. Kč. Zde mohly hrát roli i bezpečnostní kampaně, které nabádají majitele vozidel, aby si v nich nenechávali cennosti. Často jsou u obchodních center vidět cedule, které upozorňují na fakt, že auto není trezor. Největších škod dosahoval v roce 2018 trestný čin podvod, který způsobil škody v hodnotě 1,575 mld. Kč. Tento protiprávní skutek zaznamenal proti roku 2009 růst o celých 38 %. Na těchto faktech je vidět skutečnost, že se majetková kriminalita ze značné míry přesunuje z oblasti páchání jednoduchých trestných činů ke protiprávnímu jednání složitějšímu na přípravu, ale i na následné odhalení.

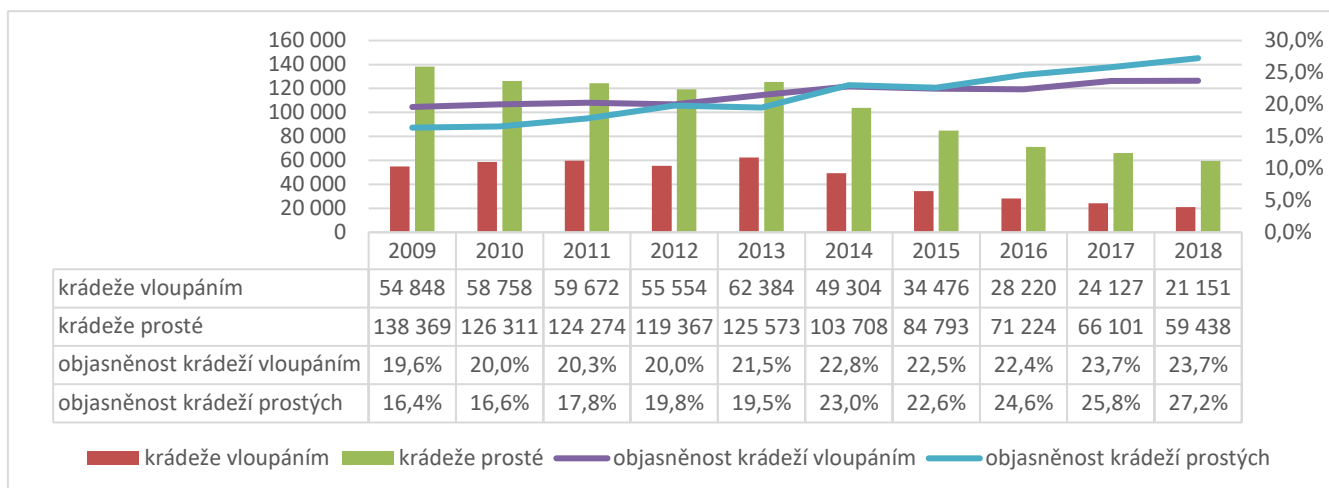
Dále se zde blíže podíváme na vývoj trestného činu krádeže. Ten tvoří významnou část majetkové kriminality, kdy se na celkové kriminalitě v roce 2009 podílel z 58,1 %. Z pohledu policejních statistik je rozdělen na dvě části, a to krádež prostá a krádež vloupáním. Tyto dvě kategorie zaznamenaly ve sledovaném období různé trendy vývoje. Krádež vloupáním bylo v roce 2009 zastoupena 54 848 registrovanými skutky. Z tohoto množství bylo objasněno pouze 19,6 % skutků. V absolutních číslech to bylo 10 754 vyřešených případů. V následujících dvou letech docházelo k nárůstu počtu evidovaných činů, kdy nový stav činil 59 672 v roce 2011. Zároveň s růstovou tendencí trestného činu docházelo i ke zvyšování míry jeho objasněnosti. V roce 2012 pak poprvé ve sledovaném období došlo ke snížení evidovaných činů, a to o 4 118 zaregistrovaných případů. Toto snížení bylo zároveň s trendem celkové kriminality, kdy i v ní docházelo k poklesu. Hned v následujícím roce

došlo ale vlivem prezidentské amnestie k opětovnému zvýšení, kdy krádež vloupáním zaznamenala své maximum z celého desetiletého vývoje. To činilo 62 384 evidovaných případů. Na tento stav měla amnestie velmi významný vliv, protože majetkové trestné činy disponuje poměrně výrazným zastoupením recidivistů. Zároveň v tomto roce došlo ke zvýšení objasněnosti kriminality, kdy bylo vyřešeno 13 407 skutků, což znamenalo dvacetiprocentní nárůst oproti předchozímu roku. Rokem 2014 pak začal klesající trend, kdy dochází ke stálému snižování počtu registrovaných činů. V roce 2018 pak krádež vloupáním dosáhla svého minima, kdy se proti době před deseti lety snížil nápad této kriminality o celých 33 697 skutků, což je více, než činí aktuální počet evidovaných skutků. Ten v roce 2018 činil 21 151 případů. Míra objasněnosti také již několik let drží pozitivní trend jejího zvyšování. Naopak absolutní počty objasněných skutků se od roku 2014 snižují, aktuálně jejich hodnota činí pouhých 5 014 případů s nalezeným pachatelem. To je méně než polovina výchozího stavu z roku 2009.

Krádež prostá je skutkem, který má velký vliv na celou kriminalitu sám o sobě. Příčinou tohoto stavu je touha mnoha lidí po snadném obohacení kombinovaná s jednoduchostí spáchání tohoto skutku. Logickým důsledkem pak je stav, kdy v roce 2009 bylo evidováno 138 369 případů tohoto trestného činu. Míra jeho objasněnosti byla 16,4 %, což v absolutních číslech znamená 22 657 vyřešených případů. Krádeže prosté zaznamenaly po většinu sledovaného období pozitivní trend snižování míry jejich nápadu. Tento byl přerušen pouze v již dříve zmíněných letech 2011 a 2013, kdy bylo zaznamenáno zvýšení trestné činnosti napříč většinou skupin trestných činů. Od roku 2014 dále pak docházelo k opětovnému snižování počtu zaregistrovaných činů. V roce 2018 pak krádež zaznamenala své historické minimum, kdy bylo evidováno pouze 21 151 skutků. To znamená snížení o 57 %. Objasněnost krádeží prostých eviduje z dlouhodobého hlediska rostoucí trend, který byl ale přerušen v letech 2013 a následně 2015. Nyní je úspěšně uzavíráno přes čtvrtinu těchto skutků, tedy 27,2 %. Pokud se koukneme na absolutní počet vyřešených případů, zjistíme, že zde mezi lety 2011 a 2013 docházelo k nárůstu počtu objasněných skutků proti předchozímu roku, To je v době, kdy množství páchaných skutků stagnovalo, nebo se snižovalo, velmi

pozitivní trend. V dalších letech pak již absolutní počty začaly klesat. V roce 2018 dosahoval počet vyřešených případů 16 191.

Graf č. 20 Vývoj krádeže prosté a krádeže vloupáním a jejich objasněnost v letech 2009-2018

Pramen: Policejní statistiky za rok 2009-2018

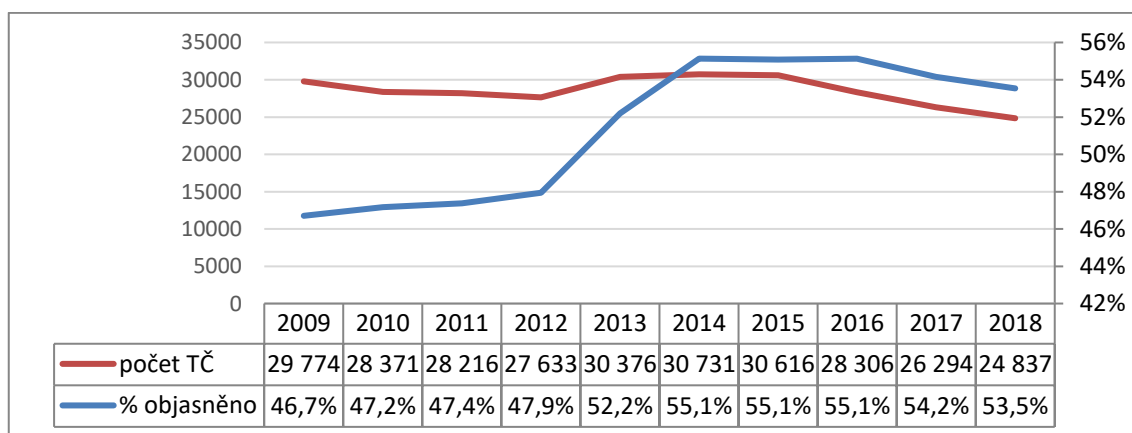
3.4 Vývoj hospodářské kriminality

Hospodářská kriminalita je částí všeobecné kriminality, která v posledních letech nabývá na významu vzhledem k celkové kriminalitě. V roce 2009 bylo policií zaregistrováno 29 774 do ní řazených skutků. Tím tvořila 8,9 % nápadu veškeré kriminality. V následujících letech docházelo k pozvolnému snižování množství vyšetřovaných skutků, kdy do roku 2012 klesl jejich počet o 7,7 %. Kupodivu se jí stejně jako majetkové kriminality nedotkl obecný nárůst, který proběhl v roce 2011. V roce 2013 pak hospodářská kriminalita zaznamenala výrazný nárůst, kdy její úroveň překonala výchozí stav roku 2009. Hlavní vliv na zvýšení měl trestný čin úvěrový podvod, který po meziročním nárůstu o 1811 skutků na celkový počet 4936 tvořil 16,2 % hospodářské kriminality. V následujících dvou letech pak množství páchaných skutků stagnovalo, aby od roku 2016 mohlo dojít k opětovnému snižování. Na konci desetiletého období bylo množství páchaných skutků o 16,6 % nižší, než bylo na jeho začátku. Tento pokles ale nebyl tak výrazný, jako je u jiných skupin. Důsledkem je

nárůst procentního zastoupení hospodářské kriminality na celkovém množství na 12,9 %.

Objasněnost trestných činů útočících na hospodářský systém dlouho vykazovala rostoucí hodnoty. Od počáteční objasněnosti v roce 2009, která činila 46,7 %, se za šest let zvedla až na hodnotu 55,1 %, tedy o 8,4 %. Pak se ale růst zastavil a po dvouleté stagnaci začalo docházet k opačné situaci. Nyní je udávána hodnota objasněnosti 53,5 %. Na to má pravděpodobně částečný vliv stále propracovanější páchaní činů hospodářské kriminality, kdy je těžké je nejenom vůbec zaregistrovat, ale i následně objasnit. Hlavní příčina nicméně leží v zařazení trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku do kriminality do hospodářské, ačkoliv je to důsledek trestného činu krádeže. Tento skutek vykazuje při nejvyšší četnosti mezi činy dané části kriminality nejnižší objasněnost, která dosahuje pouze 28,7 %. Z pohledu absolutních čísel měla objasněnost několik let víceméně setrvalou hodnotu, kdy klesala od 13 906 až na 13 247 objasněných skutků o tři roky později. To platilo až do roku 2012, v následujícím roce pak došlo k výraznému zvýšení objasněnosti o 2 610 vyřešených případů. Následující rok k tomu přidal dalších 1 084 skutků. Od roku 2016 pak začalo docházet k opětovnému snižování až na nynějších 13 298 uzavřených případů. Rozdíl mezi dvěma konci časové řady tak činil pouhé 4,4 %, což je výrazně jiný stav, než je dle objasněnosti v poměru k celkovému nápadu.

Graf č. 21 Vývoj hospodářské kriminality a její objasněnosti v letech 2009-2018

Pramen: Policejní statistiky za rok 2009-2018

Hospodářské trestné činy jsou skupinou kriminálního jednání, které je vždy páčáno za účelem vlastního obohacení. Díky tomu má největší podíl na způsobených škodách. V roce 2009 byla finanční náročnost jednání proti hospodářskému systému 15,696 mld. Kč. Tím reprezentovala celých 60 % ze všech škod, které byly v dotčeném roce způsobeny. Pro stát toto jednání činí relativně velkou finanční zátěž. Nejvýznamnějším jednáním z hlediska způsobených škod byl trestný čin podvodu, který zaznamenal způsobené škody 5,82 mld. Kč. To znamená 37 % podíl z celé hospodářské kriminality. Zároveň tento trestný čin zaznamenal největší sumu zpětně zajištěných hodnot, a to nejen mezi hospodářskými trestnými činy, ale v rámci celé kriminality. Tato částka byla vyčíslena na 77 mil. Kč. Zpátky se tedy vrátilo 1,3 % ze způsobené škody. Nejvýznamnější pro státní kasu byl trestný čin krácení daně. Ten v roce 2009 způsobil škody v hodnotě 2,78 mld. Kč. Je nutné dodat, že tento skutek nevykazuje vůbec žádné zajištěné hodnoty. Velké finanční ztráty způsobuje také trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku. Ten eviduje způsobené škody 1,54 mld. Kč, a to také s nulovou návratností na zajištěných hodnotách. Další významné trestné činy, kde způsobená škoda převyšuje miliardu korun, jsou zpronevěra (1,438 mld. Kč) a úvěrový podvod, kde škoda činila 1,249 mld. Kč. Během sledovaného období opět došlo k významnému poklesu škod, které trestná činnost způsobuje. Celková škoda způsobená hospodářskými trestnými činy měla v roce 2018 hodnotu 10,639 mld. Kč. Došlo tedy ke snížení o téměř jednu třetinu. Proti době před deseti lety nabral na významu trestný čin krácení daně. Jím způsobená škoda se navzdory obecnému trendu zvýšila z výchozích 2,78 mld. Kč. na konečných 3,746 mld. Kč. Došlo zde tedy ke zvýšení o 34 %. Tento trestný čin také jako jediný vykázal zajištěné hodnoty větší než milion korun, kdy bylo zajištěno 1,48 mil. Kč. Trestný čin podvodu oproti tomu zaznamenal snížení na méně než poloviční úroveň škod. V roce 2019 tyto činily 2,368 mld. Kč. Porušení povinnosti při správě cizího majetku v loňské roce evidovalo škody pouze 496 mil. Kč. Nyní tedy dosahují pouze třetinové hodnoty proti stavu o 10 let dříve. Trestný čin zpronevěry si stále ponechává svou finanční významnost, kdy nyní dosahuje 795 mil. Kč, tedy 55 % stavu v roce 2009. Úvěrový podvod doznal během posledních 10 let snížení na 51 % původně vykazovaných škod, kdy v roce 2018 evidoval škody 638 mil.

Kč. Celková finanční zátěž hospodářské kriminality pak 10,639 mld. Kč, došlo tedy ke snížení o celou jednu třetinu.

3.5 Vývoj ostatní a zbývající kriminality

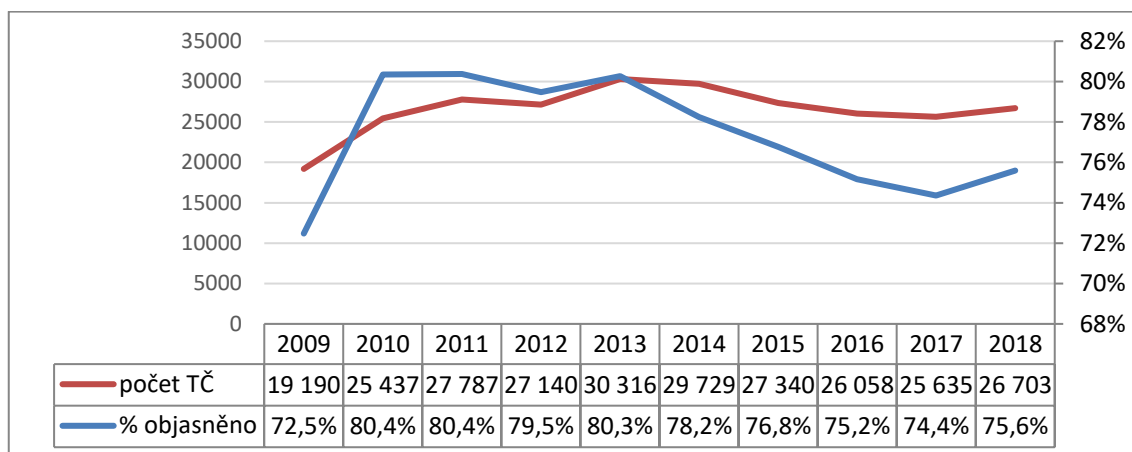
3.5.1 Vývoj ostatní kriminality

Vývoj ostatní kriminality zaznamenal v posledním desetiletí poměrně velkou dynamiku. Výchozím stavem pro účely této práce je rok 2009, kdy bylo evidováno 19 190 skutků, které jsou do ostatní kriminality řazeny. Z 332 829 skutků celkové kriminality to znamenalo 5,8 % podíl. V následujícím roce došlo k razantnímu nárůstu registrovaných trestných činů, kdy došlo ke zvýšení o 32,6 % na více než 25 tisíc skutků. Za tímto nárůstem stojí více než zdvojnásobení četnosti maření výkonu úředního rozhodnutí. Příčinou tak výrazného nárůstu u jednoho trestného činu zde je skutečnost, že od 1. ledna 2010 začal platit nový trestní zákoník. V tomto novém zákoně došlo k přísnější definici daného trestného činu, než tomu bylo v předchozím zákoně č. 140/1961 Sb. Díky tomu se nyní stalo trestným i jednání, které dříve z pohledu práva takové závažnosti nedosahovalo. Další vývoj ostatní kriminality již téměř kopíruje vývoj kriminality jako celku. Maximálního nárůstu trestné činnosti bylo dosaženo v roce 2013, kdy bylo evidováno 30 316 skutků. V dalších letech již docházelo k poklesu, a to až na hodnotu 26 635 skutků v roce 2017. V roce 2018 došlo opět k navýšení o 4 % na aktuální stav 26 703 trestných činů. Tento počet znamená, že aktuální zastoupení na celkové kriminalitě je 13,9 %. Za deset let tedy ostatní kriminalita zvýšila své zastoupení mezi ostatními skupinami o 8,1 %.

Objasněnost ostatní kriminality se dočkala hned v úvodu posledního desetiletí výrazného nárůstu, kdy z původních 72,5 % v roce 2009 poskočila vlivem vysoké objasněnosti u skutku maření výkonu úředního rozhodnutí na 80,4 %. Až do roku 2013 pak docházelo v podstatě ke stagnaci. Výraznějších změn v poměru objasněných skutků k nevyřešeným doznal až rok 2014, který byl počátkem období s klesající objasněností. Ta rovnoměrně klesala až do roku 2017, kdy její hodnota dosáhla 74,4 %. V posledním roce došlo k opětovnému zvýšení, a to v souvislosti s opět rostoucím počtem skutků maření výkonu úředního rozhodnutí. Počet objasněných případů se

mezi prvním a posledním rokem sledovaného období víceméně nezměnil; v roce 2009 činil 20 440 skutků a v roce 2018 bylo objasněno 20 184 činů. V letech uplynulých mezi tím ale došlo k výraznějšímu pohybu, kdy nejvíce objasněných skutků činilo 24 336 v roce 2013.

Graf č. 22 Vývoj ostatní kriminality a její objasněnosti v letech 2009-2018

Pramen: Policejní statistiky za rok 2009-2018

Ostatní kriminalita je skupina trestných činů, které obecně nemají za cíl se obohatit či způsobit škody, přesto se ale v oblasti způsobených škod projevuje docela výrazně. V roce 2008 měla tato část kriminality na svědomí způsobené škody v hodnotě 630 mil. Kč. To znamená, že způsobovala 2,4 % ze všech škod způsobených trestnými činy v daném roce. Největší zastoupení zde mají požáry, které v roce 2018 způsobily škodu v hodnotě 545,520 mil. Kč. To znamenalo, že oheň měl na svědomí 86 % ze všech škod, které způsobila ostatní kriminalita. Druhé nejvýznamnější z hlediska způsobených škod je pak sprejerství, které mělo na svědomí škody v hodnotě 51,026 milionů korun. Třetí příčku pak zaujímají výbuchy, které evidují škodu v hodnotě 17 ,096 mil. Kč. Trestný čin výtržnictví pak způsobil škodu v hodnotě 5,988 mil. Kč. Po deseti letech došlo u ostatní kriminality ke zvýšení způsobených škod na 1,182 mld. Kč. To znamená, že v roce 2018 měla ostatní kriminalita na celkových škodách zastoupení 6,6 %. Došlo zde tedy ke zvýšení zastoupení na celku o 4,2 %. Tento fakt potvrzuje již dříve zmíněnou skutečnost, že by se ostatním trestným činům měla věnovat větší pozornost. Největší zastoupení na způsobených škodách měly v roce 2018 opět požáry.

Ty způsobily škody o velikost 1,07 mld. Kč. Došlo zde tedy ke zvýšení škod o 96 %. Trestný čin sprejství má víceméně stagnující úroveň škod, kdy v roce 2018 dosáhly hodnoty 56,606 mil. Kč. Významné jsou opět i výbuchy, jejichž způsobená škoda je rovna 40,556 mil. Kč. Dá se tedy říci, že ačkoliv došlo k meziročním změnám v otázce rozsahu škod, jejich rozdělení mezi jednotlivé trestné činy se nijak nezměnilo.

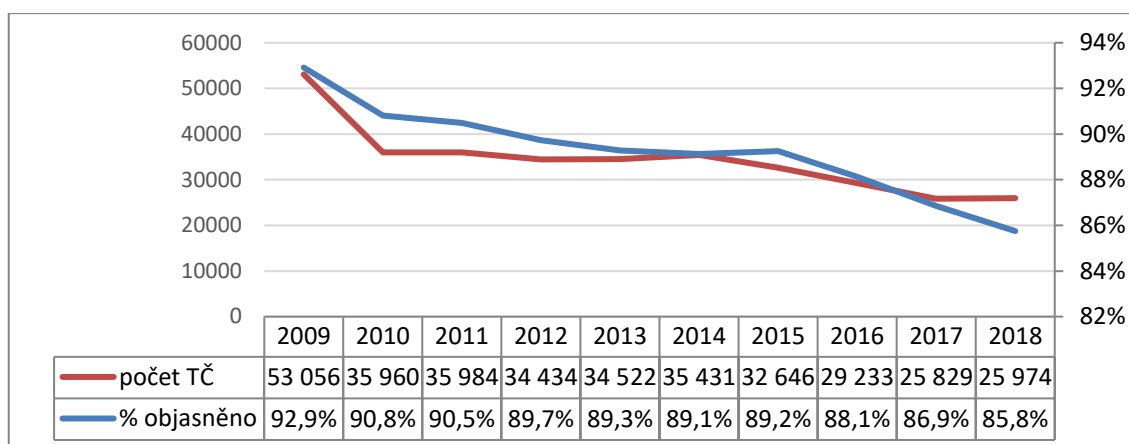
3.5.2 Vývoj zbývající kriminality

Zbývající kriminalita je skupina skutků, která v roce 2009 ukrajovala 15,9 % z koláče celkové kriminality. Nápad trestné činnosti byl 53 056 registrovaných případů. V roce 2010 zde došlo k výraznému poklesu trestné činnosti o 32 % na pouze 35 960 trestných činů. Příčinou bylo výrazné snížení zastoupení činů ve statistice označených jako ostatní trestná činnost. Do té do roku 2009 spadal i trestný čin řízení motorového vozidla bez řidičského oprávnění, který byl ale od ledna 2010 dekriminlizován.³⁵ V dalších letech docházelo ke stagnaci množství trestných činů, a to až do roku 2014. Následovalo období opět s klesající tendencí, kdy v roce 2017 dosáhla zbývající kriminalita svého minima hodnotou, a to s hodnotou 25 829 registrovaných skutků. V roce posledním již nedošlo k žádné výrazné změně. Rozdíl mezi prvním a posledním rokem sledovaného období činil pokles o 51 % evidovaných skutků. Aktuální zastoupení na celkové kriminalitě činí 13,5 %.

Objasněnost zbývající kriminality bohužel víceméně kopíruje tvar křivky kriminality samotné. S dekriminlizací řízení bez řidičského průkazu zmizelo ze statistiky mnoho skutků, které měly jasně určeného pachatele. V důsledku došlo ke snížení objasněnosti z výchozích 92,9 % o 2,1 %. I v následujících letech pak docházelo mírnému poklesu, který se po lehkém zvýšení v roce 2015 zrychlil. Aktuální objasněnost činí 85,8 %, tedy o 7,1 % méně než na začátku sledovaného období. I absolutní počty objasněných skutků kopírují křivku zbývající kriminality. Pokles o 27 023 vyřešených případů mezi první prvním a posledním rokem sledovaného období činil více, než je aktuálně skutků objasněno (22 273).

³⁵ KOUKAL, J. *Řízení auta bez řidičáku již nebude trestné*. In: Novinky.cz [online]. 3.7.2009 [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/rizeni-auta-bez-ridicaku-jiz-nejde-trestne-40230517>

Graf č. 23 Vývoj zbývající kriminality a její objasněnosti v letech 2009-2018

Pramen: Policejní statistiky za rok 2009-2018

Zbývající kriminalita má na celkové úrovni způsobených škod v roce 2008 zhruba stejné zastoupení, jako kriminalita ostatní. Výše škod, které byly způsobeny trestnými činy řazenými do zbývající kriminality, činila v daném roce 660,140 mil. Kč. Největší zásluhu na tomto mají dopravní nehody silniční – nedbalostní, které evidují způsobenou škody 522,305 mil. Kč. Druhé nejvýznamnější škody pak způsobuje ostatní trestná činnost, která eviduje škody způsobené jejím vlivem v hodnotě 62,804 mil. Kč. Následuje ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství. Tyto činy způsobily v roce 2018 škodu v hodnotě 27,252 mil. Kč. V poměru k těmto skutkům jsou významné nehody kombinované železniční – silniční, které způsobily škodu 14,93 mil. Kč. V roce 2018 již činily škody způsobené zbývající kriminalitou 1,416 mld. Kč. To znamená zastoupení na celkových škodách z 7,8 %. Největší vliv na celkovou výši škod přisuzovanou této skupině trestných činů mají opět dopravní nehody silniční nedbalostní, které evidují škody v hodnotě 470,203 mil. Kč. Velké zastoupení zde zůstalo i ostatní trestné činnosti, která v roce 2018 vykazovala škody v hodnotě 406,017 mil. Kč. Třetí příčku pak vykazuje trestný čin zanedbání povinné výživy, který registruje způsobené škody v hodnotě 332,411 mil. Kč. Zde je nutné podotknout, že tento skutek nevykazoval v roce 2008 žádné škody. Pravděpodobnou příčinou ale není, že by neexistovaly, ale spíše pouze nebyly statisticky evidovány. V souhrnu zkoumán škod u zbývající kriminality lze opakovat závěr od kriminality ostatní, že vzhledem k rostoucímu zastoupení na

celkových škodách a ke zvýšení škod jako takových by bylo vhodné se této problematice více věnovat, a to i formou prevence některých trestných činů.

Závěr

V současné době je kriminalita bohužel nedílnou součástí života, která ovlivňuje současnou společnost. Hlavním cílem této práce bylo zachytit strukturu kriminality v České republice v roce 2018 a její vývoj v předchozím desetiletém období. V roce 2018 bylo v České republice registrováno celkem 192 495 trestných činů, jejichž objasněnost činila 48,2 %. Oproti tomu na začátku sledovaného období bylo zaevidováno celkem 332 829 trestných činů, u nich byla objasněnost na hodnotě 38,3 %. Celkem mezi lety 2009 a 2018 došlo ke snížení kriminality o 42,2 %. Rozdíl mezi prvním a posledním rokem sledovaného období činil 140 tisíc registrovaných skutků. Při zjišťování odpovědi na otázku, zda dochází opravdu ke snížení počtu spáchaných trestných činů, či zda jde pouze o dojem ze statistik, kdy mohlo pouze dojít k přesunu mezi kriminalitou registrovanou a latentní, bylo zjištěno, že kriminalita páchaná v České republice pravděpodobně opravdu klesá.

Pozitivní jsou také zjištění související s recidivitou, neboť za posledních pět let se zvýšila míra napravených osob a u skupiny dříve trestaných osob došlo ke snížení počtu evidovaných skutků. V roce 2018 bylo objasněno 41 096 trestných činů spáchaných recidivisty, což znamená snížení o 5,2 %. Za tento posun může pravděpodobně jak dobrá ekonomická situace v České republice související s nízkou nezaměstnaností, kdy i trestané osoby mají příležitost získat práci, tak i dobrá práce s vězni.

Nedílnou součástí vývoje rozsahu kriminality i počtu spáchaných trestných činů je zajisté i diskutovaná a rozporuplná amnestie prezidenta Václava Klause z roku 2013, při které bylo propuštěno 6 456 vězňů. Ti však ještě v tomto roce spáchali 5 294 trestných činů, čímž kriminalitu výrazně ovlivnili a způsobili tak náhlé zvýšení kriminálního chování obyvatel Česka.

Z hlediska způsobených škod zaujímá první místo jednoznačně hospodářská kriminalita. Evidovaná škoda zde v roce 2018 dosahovala 10,6 mld. Kč z celkových 18 mld. Kč spáchaných trestnou činností. Z těchto 10 mld bylo zajištěno 3,5 mil. Kč, tedy pouhé 0,03 %!

Za zmínku stojí i mravnostní kriminalita se svojí vysokou latencí. S ohledem na současný trend zvyšování využívání kybernetického prostoru a jeho možností se jedná o druh kriminality, u kterého lze do budoucna očekávat jeho průběžné zvyšování. Je zde tedy velký potenciál, kde může Česká republika začít připravovat preventivní opatření.

Co se týká regionálních specifik, zajímavý je například Královéhradecký kraj, který má velmi vysokou četnost mravnostních skutků. Vzhledem k tomu, že se jedná o kraj intenzitou v jiných oblastech kriminality spíše podprůměrný, nabízí se zde prostor pro další výzkumy. V souvislosti s majetkovou kriminalitou je v Královéhradeckém kraji překvapivá objasněnost 44 %, která je u dané kategorie trestných činů dokonce čtyřikrát vyšší než v Praze.

Z geografického hlediska je bezpochyby zajímavá také zbývající kriminalita, kde dochází k nezvyklému stavu, kdy největší četnost skutku je v Moravskoslezském kraji, následovaném Středočeským krajem a Ústeckým krajem, ale Praha, která mívá zpravidla nejvyšší množství spáchaných trestných činů, je zde až na čtvrtém místě. Důvodem je její nízké zastoupení u silničních dopravních nehod a dále u ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství. To je nejspíše způsobeno kvalitní hromadnou dopravou a zároveň velkou dostupností taxislužby.

Celkově práce splnila své cíle z úvodu a současně poskytla i prostor pro další výzkumy.

Použitá literatura

Knižní publikace

- GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. A kol. *Kriminologie*. 4. vyd. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
- MATOUŠKOVÁ, Ingrid. *Aplikovaná forenzní psychologie*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.
- VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-429-2.
- ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.

Elektronické dokumenty

- Centrum pro výzkum veřejného mínění. *Časové řady vybraných otázek z výzkumu Naše společnost*. In: iRozhlas.cz [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2019 [cit. 2019-08-17]. Dostupné z: <http://cvvmapp.soc.cas.cz/#question17>
- Český statistický úřad. *Cizinci v ČR podle regionu soudržnosti, kraje a okresu v letech 1996 - 2018 (stav k 31. 12.)*. Český statistický úřad[online]. [cit. 2019-08-24] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu
- Český statistický úřad. *Území, životní prostředí, obyvatelstvo, makroekonomické ukazatele* [online]. Český statistický úřad. [cit. 2019-08-20] Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11236/37543548/Dlouhodobý_vyvoj_PHA_ca_st1.xlsx/f8b87346-21e2-43b7-94c6-9a2312b36357?version=1.33
- HLAVÁČOVÁ, V. *Pět let od Klausových amnestií jsou věznice opět přeplněné. Třetina tehdy osvobozených je opět za mřížemi*. In: iRozhlas.cz [online]. 2.1.2018 [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pet-let-od-klausovych-amnestii-jsou-veznice-opet-preplnene-tretina-tehdy_1801020630_mos

- KOUKAL, J. *Řízení auta bez řidičáku již nebude trestné*. In: Novinky.cz [online]. 3.7.2009 [cit. 2019-09-02]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/rizeni-auta-bez-ridicaku-jiz-nebude-trestne-40230517>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. *2018 - IV. Q. - Počty podnikatelů a živností dle krajů* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu [cit. 2019-09-02] Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/statisticke-udaje-o-podnikatelich/2019/1/4---Prehled--podnikatelu-a-zivnosti-dle-kraju.xlsx>
- Ministerstvo spravedlnosti. *Oběti trestných činů - právní předpis TRZ2009*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti : 2019 [cit. 2019-06-16] Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?documentid=f8c3b202-e144-4986-b6be-fc07c4c99a57>
- Ministerstvo spravedlnosti. *Přehled o odsouzených fyzických osobách podle státní příslušnosti*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti : 2019 [cit. 2019-06-16] Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?documentid=91673115-d9fa-44d0-a317-cec850872a52>
- Ministerstvo spravedlnosti. *Přehled o pravomocně vyřízených fyzických osobách podle paragrafů - právní předpis TRZ2009*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti : 2019 [cit. 2019-06-16] Dostupné z: <https://cslav.justice.cz/InfoData/servlet/FileServlet?documentid=f190c1d7-c177-423d-9c06-f28cff083fb7>
- Ministerstvo vnitra. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR v roce 2018*. [online]. Praha : Ministerstvo vnitra, 2019 [cit. 2019-08-27]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-cr-v-roce-2018.aspx>
- Policie ČR. *Počty policistů od roku 1993*. In: policie.cz [online]. Policie ČR, 2017 [cit. 2019-08-23]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/pocty-policistu-1990-2017.aspx>

Publikované statistické přehledy

- Policie ČR. Statistické přehledy kriminality za rok 2009 - 2018 In: policie.cz [online]. Policie ČR, 2019 [cit. 2019-08-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>
- Český statistický úřad. *Regionální časové řady*. Český statistický úřad[online]. [cit. 2019-08-24] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/regionalni_casove_rady

Vývoj a struktura kriminality v ČR

Abstrakt

Tato práce se zabývá analýzou vývoje a struktury kriminality v České republice v období let 2009 – 2018. Zdrojem informací, které jsou v ní obsažené, jsou zejména statistiky Policie České republiky. Cílem práce je analyzovat aktuální rozložení kriminality a její vývoj a zjistit, jaké vlivy na ně působí.

Celá práce je rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole dochází k definování základních pojmů., se kterými se dále pracuje. Jsou zde vysvětleny pojmy, které definují hlavní vlastnosti kriminality, jako jsou kriminalita a kriminologie. Také tu jsou popsány zdroje informací o kriminalitě a problematika věrohodnosti statistických dat. V druhé kapitole je analyzována struktura kriminality v České republice v roce 2018. Nejprve je zde pohled na kriminalitu jako celek, následně jsou analyzována data o jednotlivých jejích druzích. Informace o kriminalitě jsou analyzovány z pohledu rozsahu kriminality a její objasňenosti, dále pak geografického rozložení, podle osoby pachatele a výše škod. Ve třetí kapitole je zkoumán vývoj kriminality v České republice v letech 2009 – 2018. Dochází zde k analýze informací podobným způsobem, jako u stavu kriminality. V neposlední řadě jsou zde zmíněny některé vybrané specifické hodnoty, které byly samostatně okomentovány.

Analýzou informací práce dochází k závěru, že na území České republiky došlo v posledních deseti letech k významnému poklesu kriminality. Zároveň s tím stoupala míra její objasňenosti. Největší množství trestné činnosti je páčáno v Praze a v Moravskoslezském kraji. Nejvíce páčaným trestným činem je krádež, která má významný vliv na celý rozsah kriminality. Hlavní zastoupení měla ve sledovaném období kriminalita majetková, jejíž zastoupení klesá. Naopak na vzestupu je nyní mravnostní kriminalita. Do budoucna se dá očekávat, že tyto trendy zůstanou zachovány.

Klíčová slova: kriminalita, struktura, vývoj

Development and structure of crime in the Czech Republic

Abstract

This thesis analyses the development and structure of criminality in the Czech Republic in the period 2009 – 2018. The main source of information for this thesis are the statistics of Police of the Czech Republic. The aim of the thesis is to analyse current distribution of criminality, its development and to find out its driving forces.

The thesis consists of four chapters. In the first chapter, the basic terminology is defined; especially the terms defining main properties of criminality, information sources on criminality and the issues of credibility of statistical data. In the second chapter, the structure of criminality in the Czech Republic in 2018 is analysed. A general overview is presented here, followed by analysis of various types of criminality. Information on criminality are analysed from the perspective of the criminality extent, its clear-up rate, geographical distribution, person of the perpetrator and extent of damage. In the third chapter, the development of criminality in the Czech Republic in the period 2009 – 2018 is examined. The data are analysed in a similar way (as the data in the chapter two). Last but not least there are mentioned some selected specific values, which have been commented separately.

The thesis concludes that the criminality decreased significantly and the clear-up rate increased in the Czech Republic within the last 10 years. The highest amounts of criminality are committed in Prague and in the Moravian-Silesian Region. The most common criminal offence is theft, which has a significant impact on range of crime overall. The most common type of criminality in the study period was the property one, but its percentage is decreasing. On the contrary, the crimes against morality are increasing. It is possible to expect that these trends will remain unchanged in the future.

Keywords: criminality, structure, development